

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratom:

Enostopna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljke in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Neverjetno gospodarstvo

Finančni minister dr. Stojadinović je predložil parlamentu proračun za prihodnje štiri mesece. Finančni odbor oziroma njegova radikalno-demokratska večina je dvanaestine po kratki razpravi sprejela takorekoč en bloc, ne da bi bila ogledala posameznih postavk in vestno in resno pretehtala njihove upravičenosti. Vladna večina je s prenatrpanim sprejetjem proračunskih dvanaestin dokazala, da si ni niti najmanj svesta velike odgovornosti za gospodarstvo z državnim premoženjem in davčnim denarjem, kajti če bi imela le trohico čuta za svojo odgovornost pred ljudstvom, bi bila morala izreči sama i svoji vladi i svojem finančnemu ministru za njegovo razsipnost ne le sijajne nezaupnice, ampak bi morala postaviti njega in vladno na zatožni klopi! To bi morala, kakor rečeno, storiti vladna večina sama, če bi imela kaj čuta za dostojnost v sebi, kajti tako, kakor se je vlada in njen finančni minister iz ljudskega zastopa s svojim predlogom o dvanaestinih norčevala in parlament in njegovo budžetno pravico bagatelizirala in brskirala, tako še nikdar noben finančni minister ni grešil proti parlamentu in pravicam parlamenta!

Finančni minister zahteva odobritev dvanaestin za štiri mesece, za april, maj, junij in julij, na podlagi parlamentarno dovoljenega proračuna za leto 1924-25. To bi bilo v redu. On pa ne zahteva samo dvanaestin v znesku starega proračuna, ki znaša za štiri mesece 3 in pol milijarde dinarjev, ampak zahteva še nove kredite v znesku 661 milijonov dinarjev. Potrebe novih kreditov pa ne utemeljuje niti z besedico, ampak on enostavno diktira: Dajte denar, jaz ga rabim! Vladni poslanci lepo pokimajo in finančni minister ima 660 milijonov več! Brez razprave, brez kritike, brez utemeljevanja!

A tudi to bi se še preneslo. Mi vemo vsi iz lastne skušnje, da državne potrebe rastejo in za pokritje teh potreb je treba denarja. Toda kaj naj rečemo o onih kreditih, ki jih je vlada že zdavnaj porabila, finančni minister pa šele sedaj naknadno išče zanje parlamentarne odobritve? Ti naknadni, že izdani krediti znašajo namreč poleg redno od parlamenta dovoljenih proračunskih izdatkov mnogo nad 1 milijardo dinarjev! Kam je dala vlada ta denar? Ali je gradila železnice? Ali je kupila nove topove? Ali je izplačala svoj dolg uradnikom in invalidom? Na vsa ta vprašanja, ki se vsakemu pametnemu gospodarju vsiljujejo sama od sebe, finančni minister — molči! On samo lakonično pove, da je PP režim vrget 1 milijardo dinarjev v bogzna kakšno brezno, in sedaj zahteva od parlamenta, naj nikar ne vprašuje, kam, kdaj in kako, ampak naj kar kratkoma naknadno odobri izdatke ene milijarde dinarjev. Kakor da se ta stvar poslancev, ki so ljudstvu za vsak državni izdatek vsaj moralno odgovorni, prav nič ne tiče!

Takega gospodarstva z državnim denarjem ne more nihče drugače imenovati kakor brezvestnost, za katero pa ni odgovoren samo finančni minister, ampak z njim vred tudi celokupna vlada in vsa vladna večina.

Vsak pameten gospodar si mora najprej zagotoviti potrebne stalne dohodke, predno se more spustiti v stalne stroške. Tudi naš finančni minister je poskrbel za nove dohodke. Toda kako? Za njega moderna finančna veda sploh ne eksistira, ampak on ravna po starem receptu, naj plačuje že itak dovolj izmognana in izsejana ljudska masa. On uvaja nov davek na proletarce, nov davek za vojne dajatve, nov davek za eksekucijske stroške, poviša carino, zviša takse, zviša invalidski davek, zviša obrtniške pristojbine in kazni, vse seveda kolikor mogoče »linearno«, in proračun je uravnotežen in stroški so kriti z dohodki. Ne misli pa niti najmanj na to, koliko slabotnih eksistenc bo s svojo »linearnostjo« uničil in poglaval v obup! In kakor v zasmeh vsemu prebivalstvu države še pripoveduje, da monopola uprava ne nese niti toliko, da bi sama mogla plaševati kmetom tobačni pridelek in da že-

leznice, kjer imamo skoro že tarife v zlati valuti, brez stot milijonov kreditov ne morejo več obratovati! Kam pa gre ves ta denar? Na to vprašanje iščemo v poročilu finančnega ministra odgovor zastoj.

Princip vsake moderne finančne politike je, da se odvzema državljanom kolikor mogoče malo njihovih dohodkov in njihovega zaslužka v obliki davka in da se davki porabijo poleg neizogibnih neproduktivnih izdatkov za vojsko predvsem v produktivne svrhe, in to tako, da se davek vrača kolikor mogoče v isti meri nazaj v pokrajino, odkoder je prišel. Izjeme, ki so tu in tam neizogibne, le potrjujejo to pravilo. Naš finančni minister tega pravila absolutno ne pozna. On pozna samo izdatke za gotove dele države, ne pozna in ne prizna pa gospodarskih potreb vseh delov države in tako postopanje in direktno zapostavljanje enih delov države na korist drugih ne more roditi posebno dobrega razpoloženja za državno upravo med onimi, ki morajo vedno le od daleč gledati, kako za njihov denar žive drugi.

Za finančno politiko take vrste se ne more ogrevati noben gospodarsko misleč človek, ampak jo mora že z golega računkega stališča odločno pobjitati. Na tako principijelno stališče se je postavila tudi parlamentarna delegacija SLS, ker je prepričana, da bodo njeno stališče odobrvali vsi pametni in gospodarsko misleči ljudje. Strašno klavirno in sramotno vlogo pa igrajo tudi topot naši samostojni demokrati. Dočim »Slovenski Narod« nove davke naravnost hvali, pa »Jutro« toži, da g. finančni minister ni hotel vpoštevati želja gospodov samostojnih demokratov ter njihovih izpreminjalnih predlogov. Čemu pa je potem Žerjav v vladi? Ali gospod »minister za Slovenijo« ne more niti tega doseči, da bi se Sloveniji vsaj nekaj dalo, če se že nalaagajo njenemu prebivalstvu taka ogromna nova bremena in sicer taka bremena, ki bodo sredi sedanjih občutnih gospodarskih kriz najbolj zažela ravno revnejše sloje in pa našega obrtnika, ki se obupno bori za svoj obstanek? Ali gospod »minister za Slovenijo« nima še toliko vpliva, da bi izposloval uradnikom izplačilo razlik, ki jim je vendar pred volitvami obljubil zlata nebesa? Mi smo upravičeni reči, da se samostojni demokrati nečesto zavzeli za ubogo Slovenijo, kajti njihov zastopnik v finančnem odboru, dr. Pivko, je glasoval proti predlogu Jugoslovanskega kluba, da se izplača uradnikom polna diferencja, katero jim je vlada dolžna, in da se izboljša položaj vpokojencem in železničarjem! Vsak, kdor je volil Žerjava in Pivka, naj jui sedaj spomni na obljube, ki sta jih dajala ta dva gospoda na volivnih shodih, da bosta davke izenačila, davčna bremena znižala in skrbela, da bo Slovenija v proračunu tako vpoštevana kakor volivna okrožja gospodov radikalov v Srbiji! Seveda voditelji samostojne demokratske stranke so že preskrbeli zase in za svoje najožje prijatelje pri ukinitvi sekvestra nad Turn-Taxisovimi gozdovi, slovenski kmet, obrtnik in delavec pa naj plača s svojimi krvavimi žulji, kar so prijatelji režima zapravili za izvedbo volitev in za uradno agitacijo in pritisk ter za bogate honorarje režimskim agitatorjem!

In če bodo še dolgo vladali ti gospodje, bo prebivalstvo Slovenije kmalu v celoti prišlo na boben.

VOJASKE REFORME V ITALIJI.

Rim, 31. marca. (Izv.) Proti namernim vojaškim reformam in reorganizaciji armade so danes v senatu energično nastopili generali Cadorna, Diaz in Garibaldi. Cadorna je zahteval znatno zvišanje proračuna za armado. Garibaldi pa je opozarjal na nevarnost, ki preti Italiji od severa in od vzhoda, vsled česar mora biti Italija vedno pripravljena na boj.

BOLEZEN ROMUNSKEGA KRALJA.

Bukarešt, 31. marca. (Izv.) Romunski kralj je obel na neki pljučni bolezen. Njegovo zdravstveno stanje pa po mnenju zdravnikov ni nevarno. Kraljica Marija je včeraj dopotovala iz Belgrada v Bukarešt.

Vladna večina sklenila velike nove davke

OSTRA KRITIKA VLADNEGA GOSPODARSTVA OD STRANI CELOKUPNE OPOZICIJE. — POMEMBEN GOVOR DR. GOSARJA: SLOVENCIM SMO NAROD ZASE, ZAHTEVAMO POPOLNO ENAKOPRAVNOST, PROTESTIRAMO, DA SE NAM NALAGAJO VEČJA BREMENA NEGO DRUGIM. — ŽERJAVOV DRUG PRIBIČEVIC NEČUVENO SRAMOTI SLOVENSKE NAROD IN NAS STAVLJA V ENO VRSTO Z NEMCI IN MADŽARI V DRŽAVI. — SAMOSTOJNI DEMOKRATI ZOPET SKUŠALI ORGANIZIRATI ŠKANDALE. — OBRAČUN DR. LORKOVIČA IN DRUGIH S PRIBIČEVICEM. — POSLANEC SMODEJ ŽIGOSA SLOVENSKE SAMOSTOJNE DEMOKRATE KOT LAZNJIVCE TER RAZKRINKA FALZIFIKATORJE PAPEŽEVEGA PISMA. — OPOZICIJA PODA IZJAVO PROTI OBREMENJEVANJU LJUDSTVA Z NOVIMI NEZNOSNIMI BREMENI IN ZAPRAVLJANJU LJUDSKEGA DENARJA TER ZAPUSTI SEJO. — VLADNA VEČINA SPREJME NOVE DAVKE.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Seja narodne skupščine se je pričela dopoldne ob tričetrt na deset. Vso sejo je izpolnil s svojim govorom finančni minister s svojim ekspozicijem o dvanaestinih. Na današnji seji je bil prvič navzoč minister za trgovino dr. Šurmin, da da obvestila na vprašanja, ki se tičejo njegovega resora. Seja je bila ob tričetrt na enajst prekinjena in se je nadaljevala popoldne ob štirih. Trajala bo do dvanaestih ponoči, do katerega časa morajo biti dvanaestine sprejete.

Minister za finance, dr. Stojadinović je v svojem ekspoziciji izvajal sledeče: Ker nas deli samo še kratek čas od prvega aprila, ko se mora pričeti novo proračunsko leto, ni zadosti časa za pretezanje vsega proračuna, pa mi je po ustavi in pa zakonu dano edino sredstvo dvanaestin na razpolago, zato je vlada predložila dvanaestine za april, maj, junij in julij. Priznam, da finansiranje potom dvanaestin ni najboljšo. Trudili smo se, da napravimo razne korekture, da se izognemo tem nepravilnostim na dva načina: Izvršili smo korekture starega proračuna in uvedli razne izboljšave, drugič pa se je regulariziralo angažiranje proračunskih kreditov na ta način, da ne bodo resorni ministri vezani na štiri mesece, da ne bi država trpela škode in da se morejo angažiranja izvršiti preko štirih mesecev. Povišanje kreditov znaša 665 milijonov 26 tisoč 201.33 Din. To povišanje, je trdil minister, se nanaša na produktivne stroške, ki bodo državi donosali nove dohodke. To povišanje izdatkov ne bo prineslo nobenih novih davčnih bremen. Navedel bom izdatke v železniškem prometu. Povečani so za 145 milijonov in se bodo porabili za podaljšanje in dograditev prog, za zgraditev novih prog, za trasiranje prog, ki so v načrtu: Topčider—Požarevac, Užice—Vardište, Gradačac—Knin, Ormož—Murska Sobota, Bihač—Krupa, Veles—Stip; trasiranje: Belgrad—Obrenovac, Trebinje—Nikšić (dr. Hohnjec: »Kje je Slovenija?« — Sečarov: »To so proge, ki jih je otvoril Janković!« — Toma Popović: »Najprej Črna gora, potem Slovenija!« — Sečarov: »Finančni minister je črnogorski poslanec!«).

Daljni produktivni izdatki so za cesto Kraguljevac—Peč—Andrijevica—Kotor. S to cesto bo uspostavljena zveza s Črno goro, katere dosedaj ni bilo.

Nadalje navaja minister povečanje kreditov za vojaške svrhe. To povečanje se je moralo izvršiti radi izvajanja zakona o ustroju vojske in radi izboljšanja vojaške hrane. Razen tega se nahajajo v dvanaestinih izredni in naknadni krediti, ki so se potrošili v prejšnjem letu in znašajo eno milijardo 73 milijonov. (Dr. Hohnjec: »Drage volitve!«) To povečanje v preteklem letu je bilo potrebno radi tega, ker so nastale nove potrebe, katerih prej ni bilo. (Dr. Hohnjec: »Na primer volitve!«) Nadalje so bili izdatki za fond za upokojece, ki je bil potreben radi povišanja draginskih doklad in radi povišanja dodatkov nadarbinam, ki jih je odobril finančni odbor in končno izdatki, katerih ni bilo mogoče predložiti finančnemu odboru. To je vsota 900 milijonov za prometno ministrstvo, katerih bi ne bilo treba postaviti med izredne kredite, če bi se bil sestel finančni odbor. (Sečarov: »Zakaj pa niste sklicali finančnega odbora?«)

Nadalje moram omeniti naknaden kredit 100 milijonov dinarjev za izplačilo starih dolgov. To so tudi krediti iz prejšnjih let, kateri niso bili nikdar predloženi v odobritev, zato jih predlagam, da se identifikirajo. Nadalje podaja tudi sliko stalnih državnih dohodkov. Govoreč o davkih, da so znašali neposredni davki l. 1919/20 113 milijonov dinarjev, leta 1920/21 258 milijonov, leta 1921/22 581 milijonov, 1922/23 687 milijonov, 1924 789 milijonov dinarjev. Izredni davki (prirezi) l. 1923 314 milijonov, 1924 456 milijonov. Davek na poslovni promet l. 1921 42 milijonov, 1922 97 milijonov, 1923 165 milijonov, 1924 191 milijonov. Invalidski davek 1921 30 milijonov, 1922 32 milijonov, 1923 62 milijonov, 1924 71 milijonov.

Na koncu navaja za pokritje teh dvanaestin izrednih in nadnadnih kreditov tri načine in sicer: povečanje invalidskega davka, kar motivira s povečanjem invalidskih podbor. Istotako se zvišuje »komorski prirez« po zakonu o ustroju vojske za potrebe vojnega ministrstva. Ta sredstva bodo brez dvoma pokrila vse izdatke. Treba je nadalje vedeti za razne težave. To so pejsnji dolgovi, ki se vlečejo že iz proračunske dobe za l. 1919. Predlaga, da se izdajo boni za rok treh let v znesku 458 milijonov dinarjev, ki bodo zadostovali za vse dolgove. Finančni minister nadalje izjavlja, da ne razpolaga z nobenim prometnim kapitalom, ki je bil l. 1919 z zakonom o Narodni banki določen na tri milijone dinarjev, katere vsota pa se je l. 1924. vsa potrošila ni to na način, da je ni mogoče lahko povrniti Narodni banki. V Ameriki smo plasirali kratkoročno posojilo treh milijonov dinarjev in to brez vsakega jamstva na čisti državni kredit. To je prvič, da smo dobili posojilo brez jamstva na čisti kredit. Te dni smo sklenili pogodbo s skupino angleških bank za posojilo enega milijona funt sterlingov, kar znaša 300 milijonov dinarjev. Moram pohvaliti dobre izglede za bodočnost, posebno z sklepom za posojilo s kombinirano skupino ameriških in angleških bančnih skupin in s firmo Armstrong. Ta posojila so neobhodno potrebna za izboljšanje denarne krize in za okrepitve dinarja. Treba je povečati prihranke pri ljudstvu, da bo denar cirkuliral pri bankah. V finančnem zakonu smo predlagali ukinitve prisilnih poravnjav izzen konkurencja, ki so škodljive naši trgovini in naši državi.

Finančni minister končno izjavlja: V letu 1924 je znašal naš uvoz 8 milijard 221 milijonov 763 tisoč 572 dinarjev, izvoz pa 9 milijard 538 milijonov 774 tisoč 432 dinarjev. Z ozirom na to je izvoz večji za eno milijardo 217 milijonov 30 tisoč 880 dinarjev. Dinarski kurz je znašal 1. januarja 1923 5.42, 1. januarja 1924 6.47, 1. januarja 1925 7.91, danes pa 8.50 švic. franka. Valute drugih držav so napredovale kakor naš dinar.

POPOLDANSKA SEJA.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Popoldanska seja narodne skupščine se je začela ob petih popoldne.

Prvi je govoril Voja Veljković. Kritizira posebno to, da so v zakonu zakonski predlogi, ki v obče ne spadajo v finančni zakon, tako stanovanjski zakon in drugi. Ti zakoni so zelo važni, toda vla-

da jih je sprejela v dvanajstine, da ni treba posebej o njih razpravljati. Narodna skupščina mora imeti možnost kontrole nad delom vlade, da se pri vseh kreditnih ugotovijo tudi viri, iz katerih se bodo pokrili ti krediti. Minister predvideva velike razlike, za katere je treba najti pokritja. Pokritja, katerih se minister ne da, pa niso gotova in ne dajejo jamstva, da bodo pokrila vse izdatke, katere minister predvideva.

Za njim je dobil besedo poslanec Jugoslovanskega kluba

DR. ANDREJ GOSAR,
ki je izvajal sledeče:

Slovenci smo narod zase.

Naglašam, da je SLS, oziroma njena delegacija, ostala zvesta svojem programu in svoji taktiki, četudi so se politične razmere v naši državi izpremenile. SLS nima razloga menjati svoj program in pa svojo taktiko, to pa zato, ker je ta stranka plod dolgotrajnega dela v državi. Ta stranka ni nikdar vodila oportunistične politike. To je programatska stranka. Njeno delo je bilo vedno programatično. Vedno smo stali na stališču, da smo Slovenci narod zase. V tej hiši je bila ta beseda že parkrat izgovorjena. Nimamo razloga, da bi od tega odstopili. Za Hrvate in Srbe je stvar drugačna. Če se smatrajo, da so en narod, je to popolnoma njihova stvar, za Slovence pa velja, da imamo svoj jezik in svojo kulturo in svoje čustvovanje individualnega naroda. Nikjer na svetu ni rečeno, da bi moral vsak narod imeti svojo državo. Ako naglašamo svojo narodnost, moramo naglasiti, da smo tudi mi za državno edinstvo. Mi smo en političen narod, to je dejstvo, s katerim je izraženo naše stališče napram državi.

Slovenci ne uživamo enakopravnosti.

V svojem nadaljnjem govoru je poslanec dr. Gosar izjavil: »Če smo za to državo, smo zanj zato, ker zahtevamo v njej popolno enakopravnost. Te pa danes ni. Navaja razne primere, da v naši državi pri enakih dolžnostih ni enakih pravic, oziroma enakih dolžnosti. Naštev vrste davkov s številkami, ki nas postavijo v nenavadno čudno razmerje, ki je na škodo Slovincem. Neenakost obstoja v naših dolžnostih in naših pravicah. Poglejmo dolžnosti, n. pr. dolžnost plačevanja davkov. Za vzgled navaja neposredne davke. Fin. minister je navedel za l. 1924 789 milijonov Din neposred. davkov, ni pa navedel, da smo Slovenci, ki nas je komaj ena dvanajstina vseh prebivalcev, plačali eno osmino neposrednih davkov! To je 101 milijon dinarjev. Ako prištejemo še izredne pribitke, vidimo, da plačamo Slovenci eno šestino vseh davkov. Ali je to enakopravnost? Dalje davek na poslovni promet. Navaja, da je v proračunu izkazanih 171 milijonov tega davka. »Jaz imam sicer druge številke, vendar pa to na stvari ne izpremeni ničesar. Od tega davka je plačala Slovenija eno četrtino. Ali je to pravično, če mora pokrajina, ki šteje eno dvanajstino vseh prebivalstva, plačati četrtino tako velikega davka? To so samo neposredni davki. Ako vzamemo posredne davke, kateri znašajo preko 8 milijard, pa lahko vidimo, koliko moramo plačati od te vsote!«

V nadaljnjem govoru govori o taksah, ki Slovenijo izvanredno težko zadenejo in se iz nje stekajo vsako leto v Belgrad ogromne vsote. »Iz števil, ki sem jih navedel, se vidi neenakost. Imamo več dolžnosti, kakor je to v skladu z enakopravnostjo. Poglejmo naše pravice. Ali so enake? Če pogledamo vojsko! Koliko generalov imamo v vojski? Med generali nimamo niti enega Slovence. Bil je en sam. Pa še ta je bil upokojen. Slovenci imamo samo enega polkovnika. Naši ljudje so dobri samo za kaplarje. Poglejmo zunanje ministrstvo? Ali imate enega Slovence, ki bi bil poslanik ali konzul?« Nadalje govori o denarju in navaja številke iz proračuna, ki so bile določene za celo državo in vsote, katere so odpadle na Slovenijo. Neka postavka je znašala 166 milijonov dinarjev, pozneje je bila povišana za 60 milijonov dinarjev in od te vsote je dobila Slovenija borih 10 milijonov!

»Vi pravite, da imamo dobre ceste. Pa zgradili smo si jih mi s svojim denarjem. Ako hočete Vi imeti dobre ceste, pa si jih zgradite z lastnim denarjem, kakor smo si jih morali zgraditi mi!« Nadalje obširno govori o kulturnem programu SLS in razlaga takozvani »klerikalizem«, v katerega se zaganjata dr. Žerjav in Pribičević. Na podlagi delovanja skozi vrsto let pokaže številne zasluge slovenskega duhovništva. Radi teh zaslug ima slovensko duhovništvo velik vpliv na ljudstvo, ki dobro ve, kaj pomeni duhovništvo zanj. Ljudstvo ceni zasluge duhovništva, ki jih je sprejelo zanj v najhujših borbah.

Dr. Gosar konča svoj govor z apelom, naj se gospodje spametujejo, naj v interesu države gledajo, da se razmere v državi uredijo, dokler ne bomo enakopravni. Enakopravnost pa bomo nastali s močnim sm.

razumom.« Dr. Gosar je za svoja izvajanja žel buren aplavz. Njegov govor so vsi pozorno poslušali.

Poslanec Smodej postavi na laž dr. Pivka.

Po dr. Gosarjevem govoru, v katerem je omenjal tudi vladni teror, ki ga je izvajal dr. Žerjav pod raznimi firmami, predvsem pa verski teror z znanimi Gasparijevimi plakati, se je oglasil k besedi dr. Pivko, ki je trdil, da ni res, kar se govori. Njegov govor je bil kakor prejšnji podoben cirkuškemu nastopu in se mu je smejala cela zbornica. Nato se je oglasil k besedi

poslanec Smodej

in odgovoril na dr. Pivkova izvajanja: Tukaj se je oglasil k besedi poslanec iz Slovenije, da bi govoril neresnico. Ugotavljam, da je dr. Pivko zopet govoril neresnico, ko je dejal, da sem jaz organiziral šolsko dečo, da naj ne gre v šolo. Jaz ne organiziram male šolske dece, marveč resne, zrele, odrasle moške. Da je dr. Pivko res govoril neresnico, sem dobil potrdilo od duhovnikov, ki jih je omenil v svojem govoru. Ti pravijo, da je laž, kar je danes govoril in kar je zadnjič govoril. Slučaj na Vrhniki je dokazal, da je neresnično, kar je govoril dr. Pivko. Tako je lagal zadnjikrat in tudi danes.«

Za njim je govoril predsednik Hrvatske zajednice, dr. Lorković: Graja, da vlada parlamentu ne da možnosti, da stvarno in efektivno vrši dolžnost, ki jo ima glede na proračun. Ni lepo od finančnega ministra, da zahteva od finančnega odbora, da prouči zakonsko osnovo o proračunskih dvanajstinah v 24 urah. Zato ta osnova ni mogla biti v finančnem odboru temeljito proučena. Izjavlja v svojem imenu in v imenu svojih tovarišev, da bo glasoval proti dvanajstini. V nadaljnjem govoru razlaga, zakaj nima zaupanja v vlado. Pravi, da vlada svoja stališča napram HRSS ni izpremenila tudi sedaj ne po Radičevem govoru, ampak ga vzdržuje v celoti. HRSS stoji še vedno pod nasiljem. »Mislim, da vlada ne bi smela tako postopati. Ni politično modro, da vlada tako dela proti HRSS. Stranke opozicijskega bloka so šle v volitve s parolo: »Za sporazum!«, da se reši sporna vprašanja med Slovenci, Hrvati in Srbi. Pri volitvah so dobile večino.« Nato govori o novem položaju, ki je nastal po govoru Pavle Radiča.

Po govoru dr. Lorkovića je bila seja ob pol 12. prekinjena.

Pribičević sramoti slovenski narod.

Po večerni pavzi je prvi nastopil Pribičević, češ, da bo v kratkem dal pojasnilo na dosedanje očitke predgovornikov. V svojem dolgem govoru pa se je Pribičević zopet pokazal v pozicijskega intriga. To prilikom je porabil, da intrigira najprej proti strankam narodnega sporazuma in da odbije radikale od njihove politike sporazuma. V svojem govoru je izražal take neslanosti, da je žel burne proteste, ne samo od strani opozicije, temveč tudi od cele zbornice. Cela zbornica se je naravnost zgražala, ko je govoril o Slovincih, ker je govoril na tak način, kakor dosedaj še ni nihče govoril v parlamentu. Rekel je, da Slovenci niso narod. Če mislijo, da so poseben narod in če hočejo ohraniti svojo narodno individualnost v novi nacionalni državi, naj nikar ne računajo na kakšno milost in naj bodo pripravljeni, da se bo z njimi postopalo kakor z Madžari in Nemci in drugimi narodnimi manjšinami!

Ko je hotel Pribičević dokazati, da je preganjanje slovenskih in hrvatskih profesorjev in učiteljev upravičeno, mu je poslanec Angelinović zaklical: »Zakaj ste pa narodnega borca profesorja Ribarića preganjali? Ali je Ribarić komunist?« Žerjav: »Dali smo ga iz Maribora, ker nima kvalifikacij!« V vrstah Jugoslovanskega kluba je nastalo radi tega veliko ogorčenje. Padali so medklaci: »Ali ima Žerjav kvalifikacijo?« — »Agromer kur nima kvalifikacije za poslanca, še manj pa za ministra!« — Žerjav se je vsedel za Pribičevićev hrbet in umolknil. Pribičević je še nadalje metal žalitve na Slovence in Hrvate. Poslanec Smodej mu je burno ugovarjal in ga spomnil na številna neutemeljena preganjanja učiteljev. Neljubi medklaci so napotili Pribičevićeve tovariše, da so šli k dr. Palečku in zahtevali, da se nekateri poslanci izključijo od seje. Paleček je že stavil na glasovanje predlog, da se poslanec Smodej izključi od treh sej. V zbornici pa je nastal tak vihar ogorčenja, da je Paleček svoj predlog umaknil. V govoru, ki je trajal nad eno uro, je Pribičević nadaljeval z blatenjem Slovencev in Hrvatov.

Pribičević je govoril o ideji sporazuma in je dejal, da se take velike stvari ne dajo izpeljati z malimi sredstvi. Velike ideje je dejal, je treba izpeljati z velikimi sredstvi, naker mu je poslanec Pušenjak zaklical: »Zato pa skrbite z velikimi sredstvi zase s Turn-Taxisom in drugimi aferami!« Vseled tega se je Pribičević zelo razburil. Ko je Pribičević govoril, so se njegovi osebni oprede zbrali okrog njega in okrog opozicijskih poslancev. razpo-

stavili vsepovsod znane razgrajče in pretepače, da ga bodo ščitili, če ga bodo preveč napadali in če bi opozicija prešla v fizično obračunavanje. Vendar se tega ni bilo treba bati, ker opozicija Pribičevića in njegove sadistične napade dovolj dobro pozna in zato ni nasedla limanicam.

Temeljiti obračun dr. Lorkovića s Pribičevićem.

Temeljito mu je odgovoril dr. Lorković, ki je dejal, da je Pribičević človek, ki se trese za svoj ministrski stol in ki iz maščevalnosti neprestano intrigira, da ne bi prišlo do složnega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi. Vsa svoja izvajanja je dr. Lorković utemeljeval in je žel od opozicije buren aplavz. Pribičeviću je nato odgovoril tudi poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Andrej Gosar in še enkrat ponovil, da so Slovenci narod in da hočejo svojo narodnost ohraniti. Pribičević je skušal odgovoriti, pa se mu ni posrečilo in je priznal, da bo zmogala politika sporazuma in da bo odšel s politične pozornice.

Govoril je še poslanec Ajković.

Nato je bila prebrana v imenu opozicijskega bloka sledeča izjava:

Izjava bloka narodnega sporazuma.

Finančno ekonomska politika vlade Nikole Pašića vodi državo v finančno in ekonomsko krizo, ki je v vsakim dnevu bolj nevarna. Prekoračujoč proračun za eno milijardo 300 milijonov in povečajoč ga z ozirom na predložene dvanajstine za skoro dve milijardi, ustvarja finančni minister ogromen deficit, za katerega pokritje bodo morala priti nova in zelo težka bremena. Vlada zahteva, da se dvanajstine proračuna, ki v celoti znaša 12 in pol milijarde, sprejmejo, ne da bi bila zbornica dovolj obveščena in poučena in ne da bi se dovolj jasno pretresali ti dalekosežni sklepi. Vlada zahteva to od narod. skupščine, v katero ne pusti izvoljenih narodnih poslancev naših bratov Hrvatov in katere izganja, četudi jih je izvolilo ljudstvo zato, da skrbijo za njegov gospodarski napredek. Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije prepušča vladi, da sama z ljudsko večino sprejme dvanajstine, da bo na ta način padla nanjo vsa odgovornost za tako ekonomsko in finančno politiko, ki ljudstvo upropašča, in za tako nacionalno politiko, ki spravlja veliko skupino ljudskih predstavnikov v položaj, da ne morejo sklepati o usodi države in biti enakopravni z ostalimi tovariši.

To izjavo je prebral okoli treh zjutraj poslanec dr. Kraljac, naker je opozicija zapustila zbornico. Vladna večina pa je izglasovala dvanajstine, ki pomenijo nova ogromna davčna bremena za ljudstvo.

POSEBEN SPORAZUM HRSS Z RADIKALI?

Zagreb, 31. marca. (Izvir.) Današnji »Obzor« piše o govoru Pavla Radiča, da njegov govor pomeni, da politika HRSS ne ostane več skladna s politiko bloka sporazuma, temveč da je verjetno, da bodo krenili Radičevci svojo pot. Ako vzamemo v obzir vse pojave, ki so sledili Radičevemu govoru, ki so sicer širši javnosti še prikriti, potem ni izključeno, da sklene HRSS separaten sporazum z radikali.

PAVLE RADIĆ PRI STJEPANU RADIĆU.

Zagreb, 31. marca. (Izvir.) Nocoj se je Pavle Radić vrnil v Belgrad. Pred svojim odhodom je posetil v zaporih Stjepana Radića in se mudil pri njem od šestih do tri četrt na sedem. Istočasno so bili pri St. Radiću tudi njegova soproga, hčerki in zet dr. Vandekar.

DR. SRKULJ ZAPRT.

Zagreb, 31. marca. (Izvir.) Danes dopolne je policija zaprla dr. Srkulja. Obsojen je na zapor radi nedovoljene posesti orožja, katero so dobili na njegovem stanovanju pri hišni preiskavi.

PREISKAVE PROTI KOMUNISTOM.

Zagreb, 31. marca. (Izvir.) Preiskave proti komunistom so bile danes zaključene. Od vseh aretirancev jih je ostalo v zaporih še sedem, drugi so bili izpuščeni na svobodo.

DR. MARX OSTANE KANDIDAT.

Berlin, 31. marca. (Izvir.) Predsedstvo centra je danes na svoji seji sklenilo, da bo dr. Marx zopet kandidiral za predsednika republike.

OGRI ZA HABSEURŽANE.

Pešta, 31. marca. (Izvir.) Posebna komisija je odobrila predlog, da postanejo vsi Habsburžani, ki so dovršili 24. leto, člani magnatske zbornice.

ŽELEZNISKA NESREČA.

Moskva, 31. marca. (Izvir.) Brzovlak, ki prihaja iz Mineralni Vody je treščil v bližini postaje Moskva v tovor. vlak, ki je privozil od Sokolnikov. 10 oseb oseb je mrtvih, 16 pa težko ranjenih.

VELIKA NESREČA PRI VOJASKEH VAJAH.

Berlin, 31. marca. (Izvir.) Pri današnjih vojaških vajah pri Mündenu se je na do sedaj še ne pojasnjen način izvršila velika nesreča. Pri prehodu čet čez Wesero pri Feldheimu v bližini Mündena se je nena doma pontonski splav pogreznil in je 100 vojakov izginito in valovih. Nad 50 vojakov še pogrešajo. Rešilno delo se še nadaljuje.

VELIKA RUDNIŠKA NESREČA.

Newcastle, 31. marca. (Izvir.) V tukajšnjem premogokopu je voda zalila 200 rudarjev. Rešili so jih 164, mrtvih je 35.

STRAJK V MORAVSKI OSTRAVI.

Moravska Ostrava, 31. marca. (Izvir.) V Moravski Ostravi je izbruhnil splošen štrajk. Delavci opravljajo samo zasilna dela. Miru doslej niso kalili.

Politične vesti.

+ Prazno slamo mlati »Jutro« od 31. t. m., namesto da bi vsaj skušalo odgovoriti na govor poslancev dr. Hohnjeca in Smodeja, ki sta v narodni skupščini razkrinkala zločinske metode samostojnih demokratov v minuli volivni borbi. »Očitno, da je lagal, ko je trdil, da klerikalna stranka ni zlorabila vere in cerkve, se s svojo jezuitsko logiko dr. Hohnjec ne bo opral,« piše glasilo ministra dr. Žerjava. »Jutro« lahko očita našim poslancem, karkoli mu drago, in mi tudi dobro vemo, da ne bo nikoli nehalo svojih laži ponavljati, ker je laž, kakor je dr. Hohnjec izvrstno povedal v skupščini, življenski element »Jutra«. Kakor riba ne more živeti brez vode, tako »Jutro« ne brez laži in obrekovanja, pa mu ne vem kolikokrat dokazi, kako brezvestno laže in si izmišlja ter potvarja dejstva. Če bi »Jutro« lažnjivi jezik odrezal, pa bi s prsti dalje migalo kakor znana obrekljiva baba. Naj »Jutro« ne filozofira o »jezuitski logiki«, ki je vsakakor boljša nego je jutrovska, nego naj odgovori na dokumentarne dokaze poslancev dr. Hohnjeca in Smodeja, ki sta pribila, da je vero in cerkev izrabljalo tajništvo SDS, ki je naročilo v Delniški tiskarni znana letaka s potvorjenim pismom papeža in kardinala Gasparija, katera letaka sta se tudi v veliki nakladi natiskala. Nadalje naj odgovori na vsa fakta, ki sta jih dr. Hohnjec in Smodej navedla o velikem županu in njegovih okrajnih glavarjih, ki so pritiskali na podrejene organe, da volijo »narodni blok«. Nadalje naj odgovori na z dokazi podprta fakta, kako si je samostojna demokratska stranka prislepala svoja dva mandata. Kajti dozdaj ni na to čisto nič odgovorila, marveč si pomaga samo s tem, da očita našim poslancem laž. To zna tudi nepoboljšljiv tat, ki mu sodnik dokaže zločinstvo.

Beleške.

»Slovenski Republikanec« se bo topot baje nekoliko zamudil, ker menda še ni rešeno vprašanje njegovega naslova, ki je predmet posebne ankete, ako smo prav informirani. Predlog, naj bi se odslej imenoval Slovenski »Republikanec«, baje ni našel splošnega odobrenja. »Slovenski Monarhist« bi ne bilo oportuno, zato se nagiba vodstvo stranke boja k temu, da bi se prekrstil list v »Monarhističnega Republikanca«. Glede smeri lista prevladuje mnenje, da je treba propagirati zbližanje z radikali, človečansko mirotvorno federacijo pa pobarvati nekoliko z jugoslovanskim državotvornim unitarizmom. V socialnem oziru se je SRS odločila za to, da ureditev človeške družbe na podlagi suverenitete kmetskega in delavskega ljudstva izpopolni še s potrebo, da se da prostora v državi tudi velikim pridobitnikom in velekapitalu. V kulturnem pogledu pa hoče SRS po zgledu gospoda Pavla Radića započeti energično borbo proti klerikalizmu, ker je to še najbolj uspešno sredstvo, da volivci SRS lažje prebolijo svojo prelevitev iz republikancev v monarhiste. Kar se tiče SLS, pa so v vodstvu SRS soglasno tega naziranja, da jo je treba krepko prijeti za to, zakaj se ne izjavi z enako odločnostjo za monarhizem, kakor je to naredil gospod Superina. Vse pikre opazke zoper kronane glave imajo seveda v listu odsele izostati, za podlistek pa se objavi kakšen lojalen in patriotičen roman iz življenja kakšnega imenitnega in velikega kralja.

Kdor hoče imeti moderno in dobro obleko, naj se obrne na trdiko
Ložar & Bizjak, Sv. Petra cesta št. 20

KOLESA kupite NAJBOLJE in
NAJČENEJE pri trdkih
J. GOREC palača »Ljubljanske kre-
ditne banke« in Gospo-
svetska cesta 14.

Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!
Ne kupi preje blaga za možko obleko,
dokler si ne ogledaš specialno
zalogo češkega in angl. sukna
na **Miklošičevi** cesti št. 4 v Ljubljani.
Cene tovarniške. Največja izbira.
Na veliko. **voštv Ivančič** Na malo.

Dnevne novice.

— Plačnite davke točno ob določenih rokih! Finančna delegacija objavlja uradno: Rastajoče zahteve, ki se stavijo na državno blagajnico, silijo finančno upravo, da predpisane davke ne samo v polni izmeri, ampak tudi pravočasno pobere, ker sicer ne more zadostiti svoji nalogi. Radi tega je finančna delegacija naročila davčnim uradom, da naj plašiti tudi v onih relativno številnih primerih, v katerih se je v poslednji dobi dovolilo plačevanje v obrokih, pazijo na to, da se dospel dolg točno ob določenih terminih poravnava in — ako se to ne zgodi — prisilnim potom iztirja. Ker zapade ves še neplačani davke, ako je davkoplačevalec le z enim obrokom v zamudi, in je potem treba plačati še zelo visoke eksekucijske pristojbine, se od prizadetih krogov pač sme pričakovati, da že v lastnem interesu napno vse sile, da ne pride do prisilnega postopanja. Delegacija ni štedila z obroki in bo obžalovala, ako jih bo iz navedenih razlogov celo treba deloma reducirati, mora pa vsekakor izrabiti vsa dopustna sredstva, da v legalnih mejah zajamči redni pritek davčnih dohodkov. — Delegat Dr. Šavnik s. r.

— Tarifni popust za vaješki razstavo v Ljubljani. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani obvešča vse interese, da je glavno ravnanstvo državnih železnic z odlokom G. d. br. 8624 dne 6. marca odobrilo za udeležnike in razstavljalce na vaješki razstavi v Ljubljani, ki se bo vršila od 26. aprila do 8. maja, sledeče vozne olajšave: 1. posetnikom in razstavljalcem je dovoljen 50% tarifni popust od voznih cen pri vseh brzovlakih, osebnih in mešanih vlakih in vseh progah državnih železnic in progah, ki stojijo pod državno upravo, izjemši brzovlak št. 5 in 6 in S. O. E. Posetniki imajo pri odhodu na razstavo kupiti cel listek, ki velja tudi za povratek, ako bodo imeli na razstavi legitimacijo potrdilo uprave, da so posetili razstavo. Zato morajo potniki dati pri nakupu voznih listkov legitimacije pri postajni blagajni žigovati, ker zgubijo sicer pravico na polovično vožnjo. Tudi se vožnje pri odhodu na razstavo in na povratku ne sme prekiniti. Navedena olajšava velja: a) za razstavljalce od 19. aprila do 15. maja; b) za posetnike razstave za potovanje od 26. aprila do 12. maja; c) za prevoz razstavnih predmetov pa veljajo tozadevni predpisi železniške tarife I/B to je 50% popust.

— Promocija. V Inomestu je bila v soboto 28. marca promovirana za doktorico medicine edina Marija Kolarjeva iz Višnje gore, edina hčerka našega vrliga somišljenika in trajnega naročnika našega lista g. Kolarja. — Čestitamo!

— Socijalna odredba velikega župana. Veliki župan je izdal naredbo, po kateri stanovanjska vprašanja ne morejo ovirati takojšnjega službenega nastopa. Menda si misli, da si uradnik lahko postavi kje na kakšni srenjski gmajni šotore, če ne dobi stanovanja. Saj res, če cigani lahko ložirajo na prostem, zakaj ne bi tudi uradniki?

— Spomnite se slepih! Zdi se nam, da je vse pozabilo na nas; v zadnjem času ne dobivamo nikakih milodarov in bližajo se veliki prazniki. Zato prosimo tem potom, da vsakdo po možnosti položi dar nam bednim slepim na oltar. — Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

— Za doktorja vsega zdravilstva je promoviral 31. marca v Zagrebu g. Anton Grebenec. Čestitamo!

— Vlada in bolnišnice v Zagrebu. Zagrebški »zakladni« bolnišnici dolguje država 1.200.000 Din, bolnišnici usmiljenih sester pa 2.000.000 Din. Umobolnici v Stenjevcu dolguje država 3.504.000 Din. Vlada rešuje torej tako važno socialno in humanitarno vprašanje z dolgovi. Kakor na Hrvatskem, tako je tudi drugod in tudi bolnišnice v Sloveniji ne morejo pritoževati zaradi prevelike naklonjenosti vlade. Eno celo milijardo dinarjev pa je vlada razmetala za stvari, o katerih g. finančni minister trdovratno molči v svojem poročilu.

— Sadjarski odbor za okraj Radovljica priredi v nedeljo, 5. aprila, v Koroški Beli celodnevni sadjarski cepilni tečaj. Odbor vabi vse zainteresirane iz okoliša Koroške Bele, osobito mlajše posestnike in mladence, da se udeležijo tega tečaja v čim večjem številu. Udeležencem se priporoča, da prinese s seboj cepilno orodje.

— Polovične vozne cene za državne uradnike na železnicah. Ljubljansko ravnanstvo državnih železnic naznanja: Glasom brzojavnega obvestila prometnega ministrstva v Belgradu je izkoriščanje ugodnosti polovične vozne cene za državne uradnike, upokojece in njih družinske člane na podlagi objav, ki jih izdajajo uradi, podaljšano do 31. maja 1925.

— Mornarska šola v Šibeniku. Te dni so v Šibeniku dovršili novo zgradbo za prvo mornarsko šolo. Vojno ministrstvo je zanikrat razpisalo natečaj za sprejem 150 vojnencev. Gojenci se bodo sprejemali tako iz kadra kakor iz meščanstva.

— Nova bolnica na Sušaku. Na Sušaku so otvorili novo bolnico s kirurški in notranjim oddelkom. Za načelnika kirurškega oddelka je imenovan dr. Veljko Guteša.

— Narasčanje prebivalstva v Splitu. Te dni je število prebivalstva v Splitu preko-

račilo 30.000 duš. Tekom zadnjih treh mesecev je prebivalstvo naraslo za 378 oseb.

— PROTI ODEBELOSTI deluje s kolosalnim uspehom samo »Villanov« čaj. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. — Proizvajal: Laboratorij Mr. D. Villan, Zagreb, Prilaz 71. 1591

— Bluze najnovejše priporoča trdka Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg. 1447

Iz Štajerske.

š Gremij trgovcev v Celju. »Jutro« je v svoji 63. številki z dne 14. t. m. pod poročilom občinske seje celjske med drugimi poročili poročevalca občinskega svetnika g. dr. Božiča objavilo sledeče: »Gremij trgovcev v Celju je napravil na mestno občino vlogo, s katero izraža svoje nezadovoljstvo, da se glede kaldrmine od strani celjskega mesta ni ničesar ukrenilo. Vloga pa je došla prepozno, ker se je mestni občinski svet, oziroma magistrat že davno preje zanimal za to zadevo ter je napeljana že skupna akcija vseh avtonomnih mest, da se kaldrmina izplača. Mesto Celje je že predložilo načrte, po katerih namerava uporabiti kaldrmino za vzdrževanje onih cest, ki vodijo od carinarnice.« — Da ne bo trgovstvo napadeno informirano o neki prepoznati vložiti tozadevne vloge, kakor navaja gornje poročilo, navajamo resnici na ljubo sledeče: Dne 20. novembra 1923 leta je gremij na mestni magistrat odposlal zadevno vlogo s prošnjo, da se zadeva reši. Ker pa gremij po opetovanih urgencah ni prejel s strani mestnega magistrata nikakoršnega obvestila, da li je mestni magistrat starih potrebnih korake, se je direktno obrnil na G. D. C. v Belgradu kot kompetentni oblasti za rešitev predmetne zadeve in pod št. C. 61.737 z dne 15. decembra 1924 prejel obvestilo, da se ne ena predmetnih zahtev ne nahaja pri G. D. C., katere bi se na izplačanje kaldrmine nanašala. Torej je s tem dokazano, da je zadeva dotlej mirno počivala. Pod pritiskom zopetnih urgenc s strani gremija je končno celjski mestni magistrat odposlal tozadevno vlogo ministrstvu financ in sicer šele 8. februarja 1925. leta pod št. 686/25. Istotako ne more odobravati gremij opazke v poročilu, da se je mestni občinski svet že davno prej zanimal za to zadevo, kajti ves čas je gremij zasledoval vsa poročila vsi občinskega sveta in žalibog ni bilo ne enkrat opaziti, da se je zadeva kdaj vzela v pretres. Torej tu ne more biti govora, da je gremij svojo predmetno vlogo prepozno vložil, nasprotno, zainteresiral se je pravočasno, samo žal, da se zadeva tako dolgo zavlačuje. Kakor je pa gremij še naknadno izvedel, ni bilo na pričujoči občinski seji o neki prepoznati vložiti vloge s strani gremija niti govora. — Ni jasno, kakšne cilje zasleduje »Jutro«, da z neresničnimi poročili napada delovanje zakonite in poluradne institucije, kakor je gremij trgovcev v Celju, kojega edini namen je ščititi gospodarske interese svojih članov in ki napram oblastvom točno izvršuje svoje dolžnosti. — Gremij trgovcev v Celju, 28. marca, št. 332-277/25.

š Rak na maternici in njegovi prvi znaki, predavanje same za ženske, v soboto 4. aprila t. l. v mali dvorani Kazine (Ljudska univerza) v Mariboru. Predava g. dr. Benj. Ipavice.

š Učni zavod za prikrivanje in praktično izdelovanje moških in damskih oblačil. Ivan Bizjak iz Celja priredi povodom zaključka prvega tečaja v Mariboru razstavo krojev v mariborski dekliški meščanski šoli, Cankarjeva ulica št. 5, prvo nadstropje, v glavnem sobi. Razstava bo otvorena v nedeljo, 5. aprila t. l. od 9 do 14. Ob 11 bo predavanje o zgodovini krojev. Razstavljani bodo tudi razni krojni sistemi, na katerih podlagi bodo mogli strokovnjaki razločevati sistem navedenega učnega zavoda od drugih. Razstavljani bodo tudi modeli raznih oblek od časa pred Kristusom pa do danes. Vstop je brezplačen ter se vsi, ki se zanimajo za stvar, uljudno vabijo.

š Klobuke, čepice, perilo, kravate itd. — nudi najceneje TRGOVINA »PRI AMERIKANCU« LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 10.

š Zaloga telovadnih potrebščin! —

Iz Ljubljane.

š 75 letnico prezidenta T. G. Masaryka praznuje ljubljanska filozofska fakulteta v nedeljo, dne 5. aprila z javnim predavanjem g. prof. dr. Franca Vebra »O nekaterih temeljih Masarykove filozofije«. Predavanje se vrši v veliki dvorani univerze. Začetek ob 11 dopoldne. Vstop prost.

š Samopomoč. V Ljubljani so štiri kinopodjetja. Recimo, da poseti povprečno na dan samo 400 oseb vsako teh »dobičkanosnih« zavodov bi prišlo dnevno na Ljubljano 1600 obiskovalcev kinopredstav. Ker vstopnina ni prav nizka, lahko računamo, da plača povprečno vsaka oseba 5 Din. To bi zneslo na leto 292.000 Din. In kaj se vidi za ta denar, za ta ogromni davke? Ni ga proststva, ni je zlobe, ne hudobije, ki bi na teh odrih ne dobila vstopa. Cenzura je nepopolna, mehka in se ne ravna ne po načelih pravstvenosti, ne po pravilih zdrave pedagogike. Poleg tega pa — tako čujemo — znajo lastniki kinov marsi-

kaj vtihotapiti, kar bi oko cenzure zavrlo. Zoper moderno kugo kinogledišč ni drugega pomočka, kakor borba. Če se svetuje: ustanovite dobra kinogledišča, se od druge strani svari, češ, boste »noter padli« — ker ne bo dovolj obiska radi konkurence, ki vsled svoje nemoralnosti zmaga. Torej borba! Kdo naj jo izpelje? Kako? Poklicano je v prvi vrsti žensvo, ki je v veliki meri odgovorno, če propada pravstvenost. Žensvo prednjači na polju dobrodelnosti; tu se rado udeležuje, ker smatra velik del žensva, ki ni prežeto s krščansko ljubeznijo, to kot nekaj šport. Dobrodelnost je sicer lepa reč, a varstvo mladine in onih, ki so v nevarnosti, da moralno propadejo, je več vredno. Za brambo teh gre v prvi vrsti. Žensvo je iznajdljivo; naj poišče in najde sredstvo, da se prepreči pohujšanje po kinih, pa tudi po trgovinah, ki razpečujejo pohujšljive slike in knjige. V Švici so se ustanovile zveze, ki nastopajo proti nemoralnosti s čisto naravnim in priprostim sredstvom: Več oseb se domeni, da gredo po vrsti v trgovino, kjer se razpečujejo nemoralne tiskovine. Vsaka oseba reče, ko obišče trgovino: »Pri vas prodajate umazanije; zato pri vas nič več ne kupim.« Trgovci so v zadregu zlasti zato, ker jim ni všeč, da čujejo to obsodbo tudi drugi odjemalci, ki so slučajno v trgovini. Ako se to večkrat ponavlja — je zadrega tem večja. Marsikdo je bil na ta način ozdravljen. — Če molčimo in mirno trpimo, kako se strup pohujševanja širi, smo sami sekrivi vsega tega; zato pa naj se zgane v prvi vrsti žensvo in naj ukrene to, kar se zdi, da bo čimprej dovedlo do uspeha.

š Umrla je včeraj jutraj v Leonišču po kratki, mučni boleznii gospa Gabrijela Röger, rojena Peyer, soproga ravnatelja zavarovalne družbe »Sava«, gosp. Rögerja. Pokojna gospa je bila hči rajnega višjega nadzornika ljublj. tobačne tovarne g. Karla Payerja, ki je v letu 1894. stopil v pokoj in es preselil v Gradec, kjer je med svetovno vojno umrl. Pogreb bo jutri popoldne ob pol 4. na pokopališču k Sv. Krištofu. N. v m. p. l.

š Glavno tajništvo Jugoslov. strok. zveze v Ljubljani je prevzel 1. t. m. g. Ivan Gajšek, dosedaj strokovni tajnik J. S. Z. v Celju. Posle tajništva J. S. Z. v Celju je načelstvo poverilo g. Francetu Drobnetu.

š Društvo slušateljev inženjerstva kmije na univerzi v Ljubljani priredi začetkom tega meseca naučno ekskurzijo v Belgrad in okolice. Ob tej priliki bo priredil vodja ekskurzije naš mladi g. profesor dr. Marij Rebek predavanje na belgrajski univerzi o temi »Narava ogljikovega atoma«. Ekskurzija bo trajala pet dni. V tem času si bodo dijaki ogledali poleg drugega tudi največjo »srednjeevropsko tovarnico cementa« v Beočinu pod pokroviteljstvom belgrajškega univerzitetnega prof. g. dr. Tomića.

š Amaterfotografska tekma v Belgradu. Pri tekmi amaterfotografv v pokrajinskih slikah, ki jo je razpisal svoj čas »Odsek« razstave pri ministrstvu trgovine in industrije v Belgradu, je priznal žiri I. nagrado (2000 dinarjev) od slov. udeležencev znanemu amaterfotografu Joži Kunaverju, tukajšnjemu magistratnemu uradniku.

š Ljubljanska podružnica udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot je imela 22. marca t. l. svoj redni občni zbor v veliki dvorani Mestnega doma. Zborovanje sta prisostvovala tudi zastopnik policijskega ravnateljstva in predsednik Izvrševalnega odbora tov. Štefe. Predsedoval je tov. Tomšič Ciril. Odboru podružnice je uspelo, očitati organizacijo vseh nezdruženih pojavov in povzpeti podružnico na višino, da služi vsem ostalim v vzgled. Glasom odborovih poročil znaša podružnično imetje Din 15.167.186, podpor revnim članom in članicam se je v preteklem letu podelilo v znesku Din 18.230.— Razen tega je podružnični odbor vedno in povsod odločno zastopal pravice svojih članov. Izvoljen je bil odbor pod predsedstvom tov. Jerneja Bajžija, ki nudi polno garancijo za uspešno delovanje podružnice in uživa zaupanje tako članstva kakor tudi javnosti. Pričakovati smemo, da se bo naše občinstvo v bodoče izkazalo hvaležno onim, ki so darovali svoje najdražje za narod in domovino in jim vsestransko priskočilo na pomoč.

š Identičnost utopljenca, ki so ga te dni, kakor smo poročali, izvlekli iz Ljubljance, je ugotovljena. Nesrečnež se piše Anton Hostnik, star 72 let. Bil je za hlapca pri trgovcu Zormanu na Starem trgu. Včeraj je bila obdukcija utopljenčevega trupla in pri tej priliki je pozvala komisija Zormanovo služkinjo Angelo Jež zraven. Ježeva je v utopljenem spoznala Hostnika. Izpovedala je, da se je siromak v zadnjem času nekam čudno izogibal ljudi in je postal tih in mrk. Ne more se trditi, ali je starček napravil samomor, ali pa se je ponesrečil.

Hitite, da pridete na vrsto

Na mnogostransko željo se podaljša prodaja manufakturnega blaga pri podružnici »Oblatnice« na Dunajski cesti št. 20 nepreklicno samo še za mesec april. Nato se podružnica opusti in ne bo več mogoče kupiti po znatno znižanih cenah. Obenem se priporoča, da si ogledate bogato in krasno zalogo pri centrali »OBLATNICE« na Miklošičevi cesti št. 7. 2043

Dopisi.

Naklo. (Prepoved političnega sestanka.) Ne moremo doumeti, čemu vendar taka bojazen! V nedeljo, 29. t. m., se je vršil v Naklem občinski občni zbor »Krajevnega odbora SLS za občino Naklo«, ki se ga navadno udeležijo kakih 30—40 mož. Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo: »Zakaj in kako je prestavljena učiteljica Franja Grom?« Ob 19. uri smo videli soprogo g. upravitelja Josipa Jerše na kolodvoru. Proti drem popoldne se je bližal kurir Podbrezja. Ob trah pop. so bili orožniki v Naklem z naročilom g. okrajnega glavarja v Kranju, naj se ne govori o predmetu »zakaj in kako je prestavljena učiteljica Franja Grom«, ker to ne spada na občni zbor in ker je prestava privatna zadeva gđe. učiteljice same! Čudno se nam je zdela, da bi se prestava, ki se je zgodila iz političnih razlogov, ne smela obravnnavati na političnem sestanku! — Mimogrede: g. okrajni glavar omenja v prepovedi neko prosvetno društvo. Nobeno prosvetno društvo, ampak politična organizacija SLS je imela svoj občni zbor. Ovadtelj je moral biti pač vrlo netočen informator g. glavarja! — Čudno se nam je zdela, da bi bila prestava definitivno učiteljice, ki se je zgodila proti njeni volji in na veliko nevoljo ljudstva, izključno privatna zadeva preganjane učiteljice, tako da bi ljudstvo, ki jo vsestransko spoštuje, ne smelo javno izreči niti svojih simpatij zanjo in obenem svojega obžalovanja, da je prestavljena od nas. Imeli smo pred očmi paragraf 103 srbskega kazenskega zakona: »Javno ustno ali pismeno grajanje nedostatkov in pogrškov kakaga zakona, kakie uredbe ali naredbe... kakor tudi njih znanstveno pretresanje in kritiziranje ni kazniv, če oblika izražanja ne kaže žaljivega namena. In takega namena seveda nismo imeli, zato ne razumemo, čemu prepoved in čemu celo pošiljati nam orožnike, ko smo vendar mirni ljudje! Menda se je nekdo hudo bal. Spregledali so tudi slepi... Z g. okrajnim glavarjem pa se mora zmeniti naša politična organizacija, kajti kam bomo prišli, če se bodo že predhodno prepovedovali shodi, oz. občni zbori političnih društev? To je prvič v Sloveniji, da se je to zgodilo in sicer, odkar imalo sploh politična društva. Res, zelo daleč smo prišli.

š Merlebacha, departement Sarre et Moselle v Franciji, nam poročajo naši izseljenci, da se je tam 27. marca zgodila v rovu »Remo« strašna nesreča. S pomočjo dvigala za premog so poskusili dvigniti tudi rudarje. Ker pa jih je preveč obenem vstopilo, namreč kakih 90—95, se je vrv odtrgala in vse skup je zgrmelo 140 m globoko na dno rova. Nesreča je zahtevala 30 ranjenecv in 50—60 mrtvecev, med njimi tudi nekaj Čehoslovakov. Javna uprava je takoj odposlala na kraj nesreče ministra za javna dela M. V. Peytrala in druge, ki naj bi pozvedeli o tehničnih vzrokih nesreče. — Družinam ponesrečenecv so dali v prvo pomoč 15.000 frankov. Po celonočni rešilni akciji so odkrili 50 mrtvecev in 25 ranjenecv, usodo ostalih 15 rudarjev si lahko mislimo. Razumljivo je, da je padlo mnogo ostrih besed na račun premajhne skrbi vodstva premogokopne družbe: »Sarre et Moselle«, ki pa je vse, kar je bilo v njeni moči, storila za rešitev ponesrečenecv. — Hvala Bogu, med ponesrečenecv ni Slovencev, tako vsaj upamo, kajti naš poročevalec o tem nič ne omenja.

Prosvetna zveza.

IX. prosvetni večer, ki se vrši v petek, dne 3. aprila ob 8 zvečer v Ljudskem domu bo posvečen Benetkam. Benetke, kraljica morja imenovane, so zgrajene na številnih lagunah — otokih. Mesto ulic in cest nahajamo večje in manjše morske kanale. Promet posredujejo majhni parniki (vaporeto) in gondole. Kdor se je kdaj zibal v gondoli po Canal Grande v mesečni noči, ta ne bo pozabil tega večera nikdar. Prav tako očarujoče vpliva na obiskovalca trg sv. Marka, ob bajni razsvetljavi. Razkošno bogato ej pročelje cerkve sv. Marka, zaščitnika nekdanje beneške republike. Zgodovinsko umetniški umotvor: Doževa palača očara še danes vsakogar, kdor jo opazuje iz Canal Grande, ali kdor stopa po njenih bogatih dvoranih, ali kdor opazuje krasen pogled izpod gotičnoilastih lokov na pročelju palače. Rimski romarji bodo na svojem potu obiskali tudi to zanimivo mesto. Pa tudi drugi izletniki bodo prej ali slej pohiteli občudovat beneško umetnost. Ne zamudite prilike, katero nudi Prosvetna zveza s tem večerom. Predavanje bodo pojasnjevale številne skioptične slike.

Cerkveni vestnik.

š Kongregacija za gospode pri sv. Jožefu nima danes shoda. Prihodnji sestanek bo drugo sredo po Veliki noči.

Orlovski vestnik.

Orlovski naraščaj na Raki vprizori v nedeljo 5. t. m. ob pol 3. popoldne v društveni dvorani 2 igrici s peljem. 1. »Jezusček med cvetjem«, M. Elizabeta. 2. »Kaznovana radovednost« ter deklamacijo »Ali vino ali vodo?«. Anton Medved. Uljudno vabimo k udeležbi. Bog živi! — Odbor.

Prosveta.

DON PASQUALE.

Ljubljanska opera umetnostno propada. Kriza je gospodarska in umetnostna. Solisti in orkestrske moči zapuščajo opero, preostali godbeniki so tako slabo plačani, da so nad orkestrom proglasili zaporo. Baje radi gospodarske krize je repertoar te sezone večidel izpolnjen z zastarelimi deli, ki so že davno prežvečeni in naši publiki ne morejo nuditi ničesar več. Spočetkom operne sezone se je obljubil nov, ne tako enovrsten in zastarel, sodobnejši repertoar, pa smo za vse obljubljene novitete čuli le Smrtno tarantulo, ki nima prav nobenih umetnostnih vrednot in pa Dona Pasquala, katerega uprizoritev je pokazala, da je doseglo padanje nivoja naše opere stadij akutne bolezni.

Vso revščino je mahoma razgalil ta Don Pasquale. V težnji, da poda uprava opere noviteto, da v njo potolaži mrmranje abonentov, ki so že sili večne Traviate, Trubadurja in Seviljskega brivca, je operna uprava na vsem svetu izbrala — še eno italijansko buffo in je tako Brivec dobil duplikat, tak duplikat, kakršnega se niti osebni sovražniki opere niso nadejali. Čisto nič predsodkov, najmanj pa nacionalnih, nimamo zoper italijansko opero, vendar smo odločno zoper večno italijansko glasbo, zoper večno enovrstno glasbo in zoper slabo opero. Če se je uprava že specializirala na italijanske stvari, zakaj je med vsemi sedemdeseterimi Donizettijevimi fabrikati izbrala natančno ravno to, po snovi tako zelo nepomembno stvar, ki je noben boljši oder ne dene na repertoar in ki še daleč ne dosega Brivca, ki ga, neizogibnega, že imamo? Na noben način ni torej mogoče trditi, da bi bila uprava dejala na repertoar Pasquala radi umetnostnih vrtil njegovih.

Zakaj smo ga dobili, izvira iz načina, v kakršnem ga je uprava dala uprizoriti. Ernestove arije so se črtale, torej ni šlo za arije, zakaj pa je potem šlo, če ne za igro, muziko in petje? Če abstrahiramo vse to s Pasquala, ti ostane pač le še surova snov tega kosa in polišinska komika, ki jo je g. Zupan (škoda, da ga kvarijo s tem! Zmožen je morda česa boljšega kakor pajec) v glasno veselje bubifurur v parterju in rokodelskih pomočnikov na balkonu pretiral v tingeltangel. Ugotovljamo: surovi in neestetski instinkti so bili s to predstavo zadovoljeni. V tej konstataciji pač ne gre za voljo do moralnih pridig. Ne poznamo namreč inteligenta, ki bi se pustil goljufati na ta način, da bi si pustil predvajati namesto dobre opere, plačavši drag denar za sedež, surovost, ali se celo smejal grimasam, ko na odru starca vlečejo za nos in ga klofuta, pri čemer gre v glavnem za grimase in klofute, ne pa za operno umetnost.

Tako daleč je tedaj že prišlo z našo opero, da mora na tak način skrbeti za blagajno? Toda vprašamo se: ali res mora tako delati? Ne! Naše mnenje je, da umetnostno propadanje naše opere ne izvira samo iz enostavnega premisleka, da bi se dalo postaviti z ravnotočnimi stroški kakor Tarantulo ali Pasquala postaviti na oder delo, ki bi neprimerno bolj odgovarjalo estetskim in kulturnovzgojnim zahtevam, ki se stavijo naši operi...

Za vse te take razmere v operi je in mora v prvi vrsti biti odgovoren njen upravnik in umetnostni vodja in to ne samo prosvetnemu ministru, nego vsej slovenski javnosti. Spoštujemo delo in zasluge g. Hubada, in še daleč nimamo povoda, namena ali volje, dolžiti ga zločinov nad opero, toda ker noben Slovenec ne more biti v tej taki zadevi apatičen in ker smatramo, da je g. Hubad edini pristojen odgovoriti, ga vljudo vprašamo, ali se zaveda propadanja opere, kaj je temu propadanju vzrok in kaj se je ali se misli storiti, da se propadanje ustavi, da dobimo polnoštevilčen orkester, boljše tenorje in dramatične soprane, da dobimo pestrejši in sodobnejši repertoar, pri katerem bo tista večina publike, ki sodobno misli in čustvuje, prišla na svoj račun ter da se predstave dvignejo na vsaj tolikšno umetnostno višino, ki jo v naših razmerah ima publika pravico zahtevati?

Pri premieri je g. Neffat uverturo, ki sestoji iz nanizanih drobcev, s svojimi sredstvi organiziral v enoto in takšno podal v skrbno plastični obliki, tudi je vestno obdelal detajle vsega orkestralnega parta, da so dobile fraze prepričevalne in značilne smiselnostne podarke. V prvi in drugi sliki je bila muzika minuciozno delikatna, kakor zahteva stil, tudi se je orkester podrejal solistom, toda v tretcu (E-dur, Allegretto) in v finalnem kvartetu koncem drugega dejanja, dalje začetkom tretjega dejanja in še parkrat pozneje je bil orkester odločno prehrupen, dotim postavim pri noturnu koncem opere niti fino uho ni čulo pizzicaturane spremljave orkestra. Orkestralni part je bil sicer dovoljno nastudiran in bo pri reprizah izgubil še teh par nedostatkov in bo solistom bolj prirejen. G. Zupan je kot buffo moral več igrati in recitirati kakor peti, pa se je izkazal, če je imel priliko, kakor v »Nenavaden po žilah« in v drugih manjših partijah. Subelj je zlasti napravil dober vtis v Larghetto cantabile v prvem dejanju (krasna, podobna angeli) in je imel za spoznanje čistejši in mirnejši glas kot sicer, Banovec je z občutkom odpel f-mol partijo v drugi sliki in serenato v zadnji, noturno pa naj ne nazadnja. Lovšetova je storila svoje, kakor

navadno, za deloma koloraturno kavatino v drugi sliki je žela poseben aplavz. Banovec in Lovšetova naj bi se pri reprizah potrudila bolj igrati. Prvi je bil dramatično mrtev — od opernega solista ne zahtevamo dramskih efektov, nego vsaj opernih — gospa pa v igri ni napravila vtisa, da je takšna, kakoršna se popisuje v kavatini.

pr Mladinski koncert. Danes v sredo, dne 1. aprila ob 6. uri zvečer se vrši mladinski koncert, katerega priredi orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani. Spored izvaja orkester broječ 60 članov pod vodstvom skladatelja Škerjanca. Vstop je dovoljen samo dijakom in dijakinjam proti temu, da kupijo spored, ki stane 3 Din. Spored se prodaja v Matični knjižarni.

pr Beethovnova VII. simfonija je pravzaprav glavna točka simfoničnega koncerta, ki ga priredi orkestralno društvo Glasbene Matice v četrtek, dne 2. t. m. v Unionski dvorani. VII. simfonija je ena najlepših del nesmrtnega Beethovna, ki je v vsaki svoji temi tako prikupljiva, melodiozna in lahko razumljiva, da navduši njena lepota vsakega ljubitelja glasbe, četudi ni strokovnjak. Iz zgodovine njenega izvajanja bi omenili sledeče: Komponirana je bila leta 1812, prvič izvajana pa 8. in 12. dec. 1813. leta na dobrodelnem koncertu, h kateremu je znašala vstopnina od 5—10 gld. Delo je dirigiral sam Beethoven, sodelovali so pa najznamenitejši dunajski glasbeniki. Za pri prvem izvajanju je delo tako izredno ugajalo, da so se morali posamezni deli ponoviti. Na našem koncertu dirigira simfonijo Škerjanec, ki je naštudiral poleg simfonije tudi ostali program tega koncerta. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

pr Glasbena Matica v Celju priredi na cvetno nedeljo, t. j. 5. aprila t. l. točno ob pol 8 zvečer cerkveni koncert v Marijini cerkvi. Sodeluje pevski zbor katol. prosvetnega društva, celjski godalni kvartet: Vidmajer, Fink, Osterc in Wehrlicsek ter orkester Glasbene Matice v Celju. — Predprodaja vstopnic pri trdnici Goričar & Leskovšek.

pr Stanko Premrl: 10 mašnih pesmi. — St. Premrl je izdal v samozaložbi venec novih mašnih pesmi za mešani zbor, deloma tudi z orglami. Zbirka obsega pesmi prav različne glasbene vsebine in izraza. Prav je tako. Saj mora organist časi cerkvenega leta primerno izbirati pesmi raznih značajev. V zbirki bo našel dovolj prilike, da bo iz bogate raznovrstnosti pesmi izbral primerno. Vesel jih pa naj bo tudi radi njihovega notranjega bogatstva. Niso to več pesmi, ki so nalikovale priprostim harmonizacijskim šolskim nalogam, ampak one nosijo v sebi življenje in tisto iskro, ki naj jo prava glasba ukreže iz ljudske duše. Nepriljubljen naj nihče ne poje teh pesmi, ker jim pol pravega življenja ne bo vzbudil. V njih se opaja plemenita, božjemu kraju primerna melodika, ki stopa zavestno na svoje vrhunce, z naravnost bujno harmonizacijo, ki pa ne porablja posameznih glasov le kot svoje sredstvo, ampak zraste iz naravnega, samostojnega teka glasov. Baš ta samostojnost glasov ima — pa samo nekoliko — za posledico nenadano, nepričakovano harmonijo. Ker smo prepričani, da skušajo mnogi naši organisti priti vsaki pesmi, ki jo izvajajo, od vseh strani na dno, smo vendar dolžni omeniti, da bo dvojica teh mašnih pesmi po svoji zunanji obliki kaj lahko povzročila, da bo interpretacija krenila napačno pot. Tretja in deveta pesem je to. Če bi skladatelj premaknil taktne oboje za dve četrtini takta nazaj tako, da bi stala v sredini sedanjih menzurnih taktov, bi bile vse nevarnosti na mah odpravljene. Ta priprosti pravopisni popravek lahko izvrši vsakdo sam. Zamotanejši pa je ustroj četrte pesmi. Skladatelj sam je čutil dvojnost pesmi, kar je dokazal s tem, da je napisal nad prvo in tretjo dvotaktno periodo označbo veličastno, nad drugo in četrto pa označbo lahkeje; čutil je namreč, da nosita prva in tretja v sebi dvodelen, druga in četrta pa trodelen ustroj. Zrastla je ta označba mogoče naravnost iz vsebine besedila; če je temu tako, je pa jasno, da je baš ta vsebina narekovala razlikovanje širnih ritmičnih oblik. V podkrepitve dokaza menjavanja dva- in trodelnosti bi bilo navesti tudi še dvojno različne končnice dvotaktnih period. Da bo pa podajanje skladbe, ki mora često na nujno korist besedila zapustiti pravo, čisto glasbeno interpretacijo, omenjeno zanimivost pesmi dokaj zakrilo, je jasno. Ostale pesmi so tudi v pogledu notranjega sestava jasne. Zbirko pozdravljamo kot dobrodošlo, lepo pridobitev naše cerkvene pesmi ter jo toplo priporočamo vsem; kajti pristopna ni samo izurjenjšim zborom, ampak tudi vsem drugim, ki imajo le količkaj veselja do žive, moderne pesmi.

pr Vrtec in Angelček. Številka 7-8 je izšla v prikupljivi obliki z zelo zanimivo vsebino. Dobe se še vse število Vrteca in Angelčka 1925. Vrtec z Angelčkom (6 dvojnih

števil do konca šolskega leta 1924-25 stane 16 Din, Angelček sam 6 Din. Uprava je v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80.

pr »Prerod« s prilogo »Zdravje«. Izšla je 4. številka tega poučnega in zanimivega lista. Vsebinski »Prerod«: Postavodajalcem. — Montanus: Vrsta pijače in zločini v l. 1923. — Dr. Ivo Pirc: Temne slike. — O. Z.: »Pametneje bo, če ga pustim prejši« — Fr. Ka. Meško: Gledališče in mladina. — Dr. Fr. Göstl: Edina hči (satira). — Fr. Rojec: Izgubili so ravnotežje...! — Gorski: Listek: Na vlaku. — Marica Koželjeva: Pod drobnogledom. — Naš pokret. — Dopisi. — Drobiž. — Slovo. — Šaljivo in še kaj. — Listnica uredništva in upravnštva. — »Zdravje«: Dedna. — Dno zdravje. Dr. Arnšek. — O srbečici. Dr. Demšar. — Na izprehodu. Dr. Katičič. — Vražarstvo in mazaštvo. Dr. Göstl. — Lajkovo pismo »Zdravju«. — Iz podeželske prakse. Dr. Küssel. — Higijenski zavod v Ljubljani. — Križem po Sloveniji. — Drobiž. — Listnica uredništva in upravnštva. — Vsebinski je tako bogata, da bo lahko vsakdo tudi zase našel kaj primernega ter mu gotovo ne bo žal, ako se naroči na list, ki obsega letno skupaj 24 tiskanih pol in stane samo 25 dinarjev. Uprava je v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

pr Čitanka za strokovne obrtne nadaljevalne šole je izšla. Sestavljen je učitelj Fran Marolt. Šole dobe na vsakih 10 iztisov en brezplačen izvod. Cena vezani knjigi je 45 Din. Knjiga se naroča pri »Zadrugi gostilničarjev in kavarnarjev«, Gosposvetska cesta 16.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20 zvečer.

Sreda, 1. aprila: IZGUBLJENE DUŠE. Red F. Četrtek, 2. aprila: VDOVA ROŠLINKA. D. Petek, 3. aprila: Zaprt. (Generalna vaja.) Sobota, 4. aprila: LIZISTRATA, premijera. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Sreda, 1. aprila: DON JUAN. Red B. Četrtek, 2. aprila: Zaprt. Petek, 3. aprila: BOHEME. Red A. Sobota, 4. aprila: MIGNON. Red C.

Premijera v ljubljanski drami bo v soboto, dne 4. aprila. Vprizorjena bo prvkrat na slovenskem odru Aristofanova komedija »Lizistrata«. Slovenski tekst je prevod češke prireditve Alfonza Breska. Sodelujejo gg. Medvedova, Nablotka, Šaričeva, Vera Danilova, Juvanova, Mira Danilova, Levar, Peček, Kralj, Škrbinšek, Povhe, Cesar, Medven. Komedijo je insceniral in izrežiral g. Sest. Dekoracije naslikal g. Skrušny. Glasbo je zložil g. Balatka.

Ljudski oder v Ljubljani

sobota, 4. aprila ob 8. uri zvečer, nedelja, 5. aprila ob 3. uri popoldne, torek, 7. aprila ob 8. uri zvečer: PASIJON ali KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SMRT. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 5—7 popoldne v pisarni Ljudskega odra; čez dan pa v društveni nabavni zadrugi (Ljud. dom, I. nadst.). Ljubljanski občinstvo se naproša, da poseli po možnosti večerni predstavi v soboto in torek, ker je nedeljska popoldanska predstava določena predvsem za občinstvo z dežele in ljubljansko okolico.

Narodno gledališče v Mariboru.

Repertoar:

Sreda, 1. aprila: BARON FRENK. — Ab. D. (Premijera.) Četrtek, 2. aprila: MIGNON. — Ab. E. (Knj. post.) Gostovanje g. Peter Burje iz Ljubljane.

Učiteljski vestnik.

Kako je tam, kjer nima g. Luka Jelenc vpliva. Po »Jutrovecu« poročilo povzamemo, da je preteklo soboto zborovalo v Ljubljani meščansko-šolsko učiteljsvo. »Jutru« je ušlo, da je to učiteljsvo obsodilo nezakonitosti, ki jih uganjajo na prosvetnem polju ravno »Jutrovec«, in je tako samo sebe udarilo po zobeh. Ta sklep pa je za meščansko-šolsko učiteljsvo tembolj časten, ker se je pokazalo solidarno s trpečim ljudsko-šolskim učiteljsvom, dasi meščansko-šolski učitelji še ne čutijo biča na svoji koži. Že ta slučaj pa nam jasno kaže, da vladajo tam, kjer nima gospod L. J. in njegovi oporodi vpliva, zdrave razmere.

Poravnajte naročnino!

Turistika in sport.

Celovski Sport-Verein v Ljubljani. V nedeljo dne 5. aprila se otvoril v Ljubljani mednarodna nogometna sezona. Ob tej priliki gostuje celovski Sport-Verein, eden najboljših koroških prvorazrednih klubov, ter nastopi proti Primorju. Z ozirom na to, da v kratkem igra ljubljanska reprezentanca proti celovski, bo ta tekma nekako merilo za izid nastopa naše reprezentance. Tekma se vrši na izroču Primorja ter prične ob 3 popoldne.

Dijaški vestnik.

d Akademski kongregacija. Kongregacijski sestanek je danes ob četrti na 21. uro v samostanski kapeli pri frančiškanih (drugo nadstropje). — Prefekt C. A. M.

Naznanila.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 1. aprila 1925 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritrilčno desno.

Občni zbor Strokovne zveze javnih nameščencev se vrši v soboto, dne 4. aprila ob pol 8. zvečer v kleti I. del. kons. društva v Ljubljani, Kongresni trg 2 s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva; 2. poročilo nadzorstva; 3. Volitev novega odbora, nadzorstva in strokovnega odbora; 4. Slučajnosti. Skupine naj pošljejo svoje zastopnike. V slučaju, da bi občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, kateri je sklepčen ne glede na število udeležencev. Odbor.

Prostovoljno gasilno društvo na Ječici priredi v nedeljo, 5. aprila 1925 javno tombolo. Začetek ob 3. popoldne. Glavni dobitek: Vreča bele moke, kompl. pnevmatika, vreča žita, 500 kilogramov premoga, voz butar, 1 koštrun in okrog 100 tern in činkinov. Tablica Din 2. — Ker je čisti dobiček namenjen za kritje visokega dolga vsi vljudno vabljeni.

Socialni vestnik.

Fran Erjavce:

Komunalna socialna politika v Sloveniji.

(Glej »Slovenec« od 25. marca t. l., št. 68.)

(Dalje.)

To bi bile nekake bistvene določbe naše veljavne ubožnostskrbne zakonodaje, ki jo bistveno dopolnjujeta še dva zakona, namreč »odgonski zakon« z dne 27. VII. l. 1871. in zakon glede prisilnih delavnic z dne 10. V. l. 1873. oziroma 24. V. l. 1885. Oba zakona imata namen, da varujeta občino izkoriščanja po delomržežih. V smislu zakona iz l. 1871. občina lahko prisilno izžene in odžene v njihove domovne občine vse tuje potepuhe, delamržeže, osebe, ki se ne morejo izkazati in ki so brez imetja ali pridobitvenega posla, javne vlačuge, odpuščene kaznjence. Izgon more odrediti le kompetentna oblast (sodišče, policijsko ravateljstvo ali pa občinska oblast, ki je obenem politična oblast prve stopnje, oziroma je v to pooblaščen) na podlagi pravnomočne odločbe.

Vendar je s samim odgonom navadno doseženo še jako malo, kajti izgnati se smejo le tuji občani, ki pa delajo potem nadlego svojim domovnim občinam. Da se občine sploh rešijo potepuških delamržežev, je ustvarila in uredila (z zakonom iz l. 1873. in l. 1885.) država posebne prisilne delavnice, v katere se oddajajo navedene osebe le na podlagi pravnomočne sodnega izreka in tozadavnega ukrepa deželne politične oblasti.

S tem bi bile zakonite socialno politične dolžnosti občine v ožjem pomenu besede izčrpane. Sicer smo poznali že v Avstriji še več socialno političnih zakonov in institucij kakor: štajerski deželni zakon z dne 30. X. leta 1880. o prehranjevalnih postajah za delazmožne, a brezposelne potujoče delavce, ki so brez sredstev.

Brezplačno zastopstvo revežev pri sodiščih v smislu odvetniškega reda z dne 6. VII. l. 1868.

oprostitev pristojbin pri spornih zadevah, oprostitev šolnine, posebno varstvo dobrodelnih ustanov, pospeševanje dobrodel. zbirk in loterij.

različne druge zakonite uredbe v korist revežev (n. pr. tretjina intestatnih zapuščin posvetnih duhovnikov, različne takse, pristojbine in globe v korist ubožnih zakladov,

državni zakon z dne 17. VI. l. 1883. glede obrtnega nadzorstva,

državni zakon z dne 28. XII. l. 1887. glede nezdgodnega zavarovanja,

državni zakon z dne 30. III. l. 1888. glede bolniškega zavarovanja,

državni zakon z dne 28. VII. l. 1889. glede bratovskih skladnic

ter različne druge uredbe in določbe socialno političnega značaja, raztresene po raznih zakonih in naredbah, toda z vsemi temi zakonitimi določili občinska uprava navadno ni imela nobene neposredne zveze in tudi v nobeni obliki niso vplivala na smer dela občinskih samouprav. Tako je torej odmerjala država gotovo socialno politične dolžnosti občinam v glavnem le z domovinskim in občinskim zakonom, dežele pa z občinskimi redi in deželnimi ubožnimi zakoni. Posledično pa so imeli panoganom socialnega krststva niso bile pritegnjene in je vse morebitno tozadevno uveljavljanje temeljilo na njihovi lastni inicijativi in dobri volji.

Gospodarstvo.

Splošna dolžnost davkoplačevalcev v II. četrtletju 1925.

Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja t. l. zapade v plačilo drugi obrok davkov za l. 1925. — Ako za l. 1925. še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa za l. 1925. V 14 dneh po dospelosti še neporavnani davki se prisilno iztirjajo, za kar se zaračunajo poleg zamudnih obresti še eksekucijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin že 4 % terjane zneska.

II. Posebna pridobitina.

Javni računodajci zavezana podjetja so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobitine.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjige opravljenega prometa, so dolžni do 30. aprila 1925 odpremiti s posebno prijavo davek za I. četrtletje 1925. Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v l. 1924., so zavezani plačati sočasno s ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za l. 1925., v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za l. 1924.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Drugi obrok za takšno periodo 1924-1925 odmerjene dopolnilne prenosne takse, kolikor presega letni predpis znesek po 500 Din, je plačati od dne 1. do vstetega dne 15. aprila t. l. Kdor ne položi predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 8 % zamudnih obresti kot kazni še dvakratni znesek nepoložene takse.

V. Davčni predpisni izkazi.

Davčna oblastva razgrinjajo predpisne izkaze praviloma prvih 15 dni vsakega četrtletja, v drugem četrtletju t. l. torej od 1. do 15. aprila t. l. Rok za vložitev prizivov proti davkom, predpisanim z izkazi, ki se razgrnejo v omejenem času, poteče po preteku nadaljnjih 15 dni, to je koncem aprila t. l.

g Sejsko poročilo iz Maribora. Prignalo se je: 13 konjev, 5 bikov, 218 volov, 286 krav in 18 telet. Skupaj 635 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne

24. marca 1925 so bile sledeče: debeli voli en kg žive teže od Din 10.50—12.25, poldebili voli kg žive teže od Din 9.25—10.25, plemenski voli kg žive teže od Din 8.25—9, bikli za klanje kg žive teže Din 7.75, klanje krave debele kg žive teže od Din 8—9, plemenske krave kg žive teže od Din 6.25—7.50, krave za klobasarje kg žive teže od Din 4.75—6, molzne krave kg žive teže od Din 5.50—8, breje krave kg žive teže od Din 5.50—8, mlada živina kg žive teže od Din 7—9.50, teleta kg žive teže Din 10. Prodalo se je 168 komadov. Mesne cene: volovsko meso I. vrste kg Din 20, II. vrste kg 16—17.50, meso od bikov, krav in telic kg Din 15, telečje meso I. vrste kg Din 20—22.50, II. vrste kg Din 17.50, svinjsko meso sveže kg Din 15—30.

g Državni dohodki od trošarine v mesecu januarju 1925. Državni dohodki od trošarine v mesecu januarju letos so dosegli 76,285.941 dinarjev napram 41,174.175 dinarjev v istem mesecu leta 1924. Od 1. aprila 1924 pa do 31. januarja 1925 so bili preračunjeni dohodki od trošarine na 501,666.667 dinarjev, znašali pa so faktično 570,766.705 dinarjev napram 498,157.776 dinarjev v odgovarjajočem razdobju leta 1923-1924. — V prvih 10 mesecih proračunskega leta 1924-1925. so bili dohodki od posameznih trošarin podvrženih predmetov sledeči: sladkor 284,848.540 Din, kava 31 milijonov 49.940, kavini surrogati 2,035.378, riž 4,587.911, pivo 37,158.392, fino vino 868.977, navadno vino 40,880.050, ekstrakti brez alkohola 196.907, likerji in konjak 4,224.010, sveče 596.252, elektr. razsvetljava 6,588.629, plin za razsvetljava 842.830, kalcijev karbid 2,553.648, kresila 739.577, alkohol 102,532.858, žganje 12,187.378, očetna kislina 2,671.384, bencin 34,296.864, kontrolna naklada za denaturiranje špirta 1,963.383 dinarjev.

g Reorganizacija trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Po predlogih same zbornice in ministrstva trgovine je izdelan in odobren načrt reorganizacije trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Po tem bi se razdelila zbornica v tri odseke: trgovski, obrtniški in industrijski. Vsak odsek voli podpredsednika cele zbornice. Skupne stvari rešuje plenarna seja cele zbornice, odseki pa njim spadajoče zadeve, morejo pa vložiti veto proti sklepom celokupne zbornice. Obenem bomo dobili nov volilni red.

g Jugoslovanska banka d. d., Zagreb. Dne 26. marca t. l. se je vršila pod predsedstvom g. O. Weismayerja, predsednika Jugoslovanske banke d. d., XVI. redna glavna skupščina tega zavoda. Glavna skupščina je odobrila poročilo ravnateljstva o poslovanju minulega leta in predložene ji predloge glede razdelitve čistega dobička. V smislu storjenega zaključka se je

dotiralo na račun čistega dobička Din 1,000.000 davčnemu skladu, Din 850.000 rednemu rezervnemu fondu in Din 600.000 pokojninskemu skladu. Nadalje se je odobrilo izplačilo 12 % dividende na delnico (kakor za leto 1923) ter se vnovčuje kupon št. 16 po Din 12 na vseh zavodovih blagajnih od 27. marca t. l. dalje. Po razdelitvi čistega dobička ostali znesek od Din 625.146.85 se prenese na nov račun. V naslednjem naj bodo podane poglavitne bilančne postavke: a) aktiva: gotovina, devize in valute Din 34,720.227.54, menice Din 86,981.846.49, vrednostni papirji Din 40,744.439.49, dolžniki in razno (izvzemši lombardna posojila in konzorcijske in sindikatske udeležbe) Din 491 milijonov 298.178.26, lastne nepremičnine Din 29,284.592.16; b) pasiva: delniška glavica Din 100,000.000, rezerva Din 24,256.004.56, povlašena z novo dotacijo na Din 25,106.004.55, pokojninski sklad Din 2,333.042.70, hranilne vloge Din 232,548.457.68, upniki Din 329 milijonov 21.988.07. Čisti dobiček znaša Din 16 milijonov 25.665.68. Celokupni promet je dosegel ca 61 in pol milijarde dinarjev. Po poročilu ravnateljstva se je promet v vseh strokah znatno povečal ter so tudi podružnice in afilirana podjetja tega zavoda dosegla v minulem letu povsem zadovoljive uspehe. Poslovno in računsko poročilo tega zavoda se interesentom na zahtevo pošlje. 2124

g Medparlamentarna trgovinska konferenca v Rimu. 8. in 9. aprila t. l. se vrši v Rimu medparlamentarna trgovinska konferenca, kateri bo prisostvovalo tudi 9 delegatov iz našega parlamenta.

Borze.

Dne 31. marca 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5850—2.5650 (2.50—2.53), London 290—198 (290.05—292.05), New York 61.37—62.37 (60.75—61.75), Pariz 3.30—3.35 (3.1750—3.2250), Praga 18285—18585 (18070—18370), Dunaj 8.6350—8.7350 (8.53—8.72), Zürich 11.92—12.02 (11.77—11.87), efekt. dol. 60.75—61.75.

Curli. Belgrad 8.4250 (8.3250), Pešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2340 (1.2300), Italija 21.40 (21.20), London 24.7750 (24.77), New York 518.50 (518.50), Pariz 27.6750 (27.28), Praga 15.3750 (15.3750), Dunaj 73.05 (73.10), Bukarešt 2.4250 (2.4250), Sofija 3.7750 (3.7750).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.405, Kodan 130.15, London 35.90, Milan 29.26, New York 709.35, Pariz 37.92, Varšava 136.15. — Valute: dolarji 707.75, angleški funt 83.77, francoski frank 37.97, lira 29.20, dinar 11.39, češkoslovaška krona 20.99.

Praga. Devize: lira 139.50, Zagreb 54.75, Pariz 180.75, London 161.675, New York 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo iz leta 1921. 62.50 (blago), 2 1/2 % državna renta za vojno škodo 159.50—161, Celjska posojilnica, Celje 209—211, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 242—242 (zaklj. 242), Merkantilna banka, Kočevje 109—127, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 828—837, Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 135 (blago), Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana 412—428, Združene papirnice Vevče 100—109, Nihag, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 50 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 265—280.

Zagreb. Hrv. esk. banka, Zagreb 104—105, Hrv. sveopća kred. banka, Zagreb 104—105, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 58—59, Jugoslovanska banka, Zagreb 99.50—100.50, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 8.30—8.40, Slavenska banka, Zagreb 72, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 43—45, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Osijek 690, Gutman 450, Slavonija 55—56, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 115—175, Združene papirnice Vevče 100—110, 7% drž. invest. posojilo 63—63.50, Vojna odškodnina 156—160.

Dunaj. Efekti: Zivnostenska banka 818.000, Alpine 391.000, Greinitz 138.500, Kranjska industrijska družba 450.000, Trboveljska družba 453.000, Hrvatska eskomptna banka 116.500, Leykam 134.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 63.600, Avstrijske tvornice za dušik 61.200, Mundus 850.000, Slavonija 61.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: smrekove in jelove deske, 13, 20, 25, 30, 40 in 50 mm, monte, feo meja 575 (denar); jesenovci hlodi, od 30 cm naprej, od 2.50 dolžine, prima blago, feo meja 600 (denar); brstovi krliji, sveži, od 3—6 m dolž., od 23 cm prem. naprej, feo meja za 100 kg 55—60; bukovo oglje la, vilano, feo meja 1 vag. 118—118 (zaklj. 118); bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, feo meja 10 vag. 25—25 (zaklj. 25). — Žito in poljski pridelki: otrobi pšenični, domači, sred. debeli, feo Ljubljana 220 (blago); otrobi pšenični, drobni, 1/2 pap. 1/2 juta vreče, feo Ljubljana 205 (blago); kornuza promptna, gar. feo Ljubljana 215 (blago); kornuza drobna, medjimurska, par. Ljubljana 240 (blago); kornuza okrogla, prompt., feo medjimurska postaja 230 (blago); ajda siva, feo štajerska postaja 287.50 (blago); fižol mandolon, feo Ljubljana 300 (denar); krompir rdečkast, feo štaj. postaja 140 (blago); krompir beli, feo štaj. postaja 135 (blago); krompir rumeni, feo štaj. postaja 110 (blago).

Novi Sad. Pšenica 460, kornuza za april 170, za maj 190. Ostalo brez posla. Položaj nestalen.

Ne pozabite, da dobite pri nakupu blaga preko Din 50.— 10% popusta samo pri trdki **B. Veselinović & Komop., Maribor, Gosposka ul. 26**

Uradnik popolnoma izvešan v lesni stroki, z dvoraz. trgovsko šolo in z večletno prakso, išče primer. službe v kakem večjem industr. podjetju. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Marljiv« št. 1791.

Nemščino poučuje učiteljica. — Naslov v upravi pod Nemščina.

Upokojeni OROŽNIK oženjen, brez otrok, vešč več jezikov v govoru in pis., išče službe kot obč. tajnik, skladiščnik ali kaj sličnega. Ponudbe pod »Zanesljiv« št. 2114 na upravo »Slovenca«.

Mag. farmacije

želi premeniti mesto. — Cenj. dopisi se naprošajo na upravo »Slovenca« pod: »Magister farmacije« 2075

Izučen jermenar

išče mesta v kakem kraju Slovenije. Star 19 let, govori per. hrvat. in nemški ter je vesten delavec. Jos. KANK, vsak Kraljeva, p. Retfala, Hrv.

Vsakovrstne KLOBUKE nakitene, od 120 Din naprej pri: STUCHLY - MAŠKE, Ljubljana, Židovska ulica.

MEDIČARNO ali SLAŠČIČARNO

v mestu ali na deželi, vzajem v najem, event. tudi primeren prazen lokal. Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Medičar«. 2115

NAPRODAJ:

dve breji KOBILI, 6—8 let, 1 par 2 letnih lepih VOLOV, tri breje SVINJE »Jork«, »Heš«, 1 OSEL z opravo in vozom. — Uprava veleposelstva SLATNA, p. šmartno, pri Litiji. 2144

SPREJME SE

več dobro izvešanih **kroj. pomočnikov**

za vsakovrstna konfekcijska dela. Kavičje zmogni in zanesljivi dobijo delo na dom. — Vpraša se pri Konfekcijski tovarni

FRAN DERENDA LJUBLJANA, Emonska c. 8.

Kupim srebrne KRONE. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Krone«. 2060

ZENSKA OBLEKA

(Mantelkleid) lepa, črna, naprodaj. Bohoričeva ulica 5.

Velika, dobro idoča GOSTILNA

v Sloveniji naprodaj. Hiša stoji na periferiji mesta, pet minut od kolodvora v vel. industr. okraju ter ima velike gostilniške prostore s krasno dvorano. Letni promet do 300 hl vina, večjo množino piva, žganja in sadjevca. — Krasen vrt in dvorišče. Cena 600.000 Din. Podrobnejše se poizve pri lastniku, čigar naslov pove uprava lista pod št. 2121.

KUPUJEM

stare moške obleke, čevlje in pohištvo. Dopisnica zadostuje, da pridem na dom. MARTIN DRAME, Galasovo nabrežje 29, Ljubljana.

KNJIGE leposlovne, slov. in nemške, muzikalije, vse dobro ohranjeno, naprodaj. Naslov v upravi pod št. 2131.

Izjavljam,

da nisem plačnica za dolgov, ki bi jih delal moj brat Franc Kralj na moj račun.

KATI ZALETEL

Damske slamnike

VSA POPRAVILA NAJCE-NEJE. — Vodnikov trg, lo-pa št. 10. 2132

NAJBOLJŠA REKLAMA

so oglašili v »Slovenca«.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Na ta način se je zgodilo, da je Daylight postal uspešen finančnik. Slepjarjenja delavcev se ni lotil. Ne samo ni imel srca za to, ampak tudi ni nanj narejalo vtisa kot nekaka zabava. Delavci so bili tako lahko-vern, tako abotni. Varanje njih je bilo bolj podobno pobijanju debelih, z roko pitanih fazanov po angleških loviščih, o čemer je slišal pripovedovati. V zabavo pa mu je bilo prežati na uspešne roparje ter jim odvzemati plen. V tem je bila zabava in vznemirjenje in včasih so se spoprijeli prav vražje. Daylight se je liki Robin Hood iz davnih časov lotil ropanja bogatašev, plen pa je razdeljeval v majhnem obsegu med potrebne. Dobrodelen je bil po svoje. Ogromna množina človeške bede mu ni pomenila nič. Takošen je bil po njegovih mislih pač večni red. Z organizirano dobrotelstvom in poklicanimi dobrotelstvi kramarji ni imel potrpljenja. Na drugi strani pa tudi tisto, kar je podaril, ni bila miloščina, ki mu jo je vest narekovala. Dolžan ni bil nikomur in tako na povrnitev ni bilo misliti. Kar je on podaril, je bilo darilo, prostovoljen dar, ki ga je podarjal ljudem iz svoje okolice. Nikoli ni prispeval ne za potresni fond na Japonskem ne za zavetišča na prostem v New Yorku. Pač pa je celo leto podpiral vodjo dvigala, da bi mogel spisati neko knjigo. Ko je zaznal, da boleha žena njegovega natakara v hotelu St. Francis na jetiki, jo je poslal v Arisono, in pozneje, ko so zdravniki izjavili, da ne bo okrevala, še moža, da bi bil pri njej do zadnjega. Podobno je kupil cel šop uzd iz konjske žime od nekega zločinca v neki kaznilnici na zapadu; in ta je to svojo srečo tiral tako daleč, da se je Daylight videlo, kakor da bi polovica zločincev v tistem zavodu izdelovala uzde zanj.

Hudo, naporno življenje v Yukonu Daylighta ni naredilo trdosrčnega. Šele civilizacije je bilo treba, da je postal trdega srca. V silni, divji igri, ki jo je sedaj igral, ga je njegova prirojena prijaznost zapustila, prav kakor počasno njegovo zateganje v govoru. Kakor je njegov govor postal oster in nervozen, tako je postalo tudi njegovo duševno delovanje. V brzem vrvenju igre je našel vedno manj časa za dobrodusnost in prijaznost. Ta notranja izprememba se mu je vklesala tudi v obraz. Poteze so postale resnejše, mnogo redkeje se je prikazalo šaljivo zvijanje njegovih ustnic, smehljaj v gubajočih se očesnih kotih. Ista očesa, črna in bliskajoča kakor indijanska, so odsevala žar okrutnosti in surove zavesti moči. Njegova strašna življenjska sila je ostala in izžarevala iz celega njegovega bitja, ampak to je bila življenjska moč pod novim vidikom ljudi teptajočega osvoboditelja človeka. Njegovi boji z elementarno naravo so bili nekako neosebni; sedanjí njegovi boji pa so se vršili docela z moškimi njegovega plemena; vse težave pota, reke in mraza so izrekle nanj daleko manj učinka kakor kruta silnost borbe z njegovimi bližnjiki.

Prijaznost se mu je večkrat vračala, pa ti povratki so bili periodični in prisiljeni, in so ponavadi izvirali od koktailov, ki jih je pil pred jedjo. Na severu je pil veliko in v neredovitih presledkih, sedaj pa je pitje postalo sistematično, privajeno. Razvoj od tega je bil nezavesten, ampak temeljni je na telesnem in duševnem stanju. Koktaili so mu služili kot nekaka zavora. Silni duševni napori, ki so bistveno izvirali iz smelosti in drznosti njegovih podjetij, so zahtevali, da ali preneha z njimi ali jim da kako zavoro, in tekom časa je prišel do spoznanja, da so mu nekaj takega nudili koktaili. Ti so tvorili kamenito steno. Dopolodne ali med uradnimi urami ni nikoli pil; v hipu pa, ko je zapustil urad, je šel graditi to steno zavore čez svojo zavest. Urad mu je na mah postal zaključena zadeva,

je sploh prenehal obstojati. Popoldne po kosilu je zopet oživel na eno uro, dve, nakar je zapustil ga, iznova začel graditi steno zavore. Kajpada so bile tudi izjeme od tega, in njegova privajenost in redovitost je bila tako stroga, natančna, da se je vselej vzdržal pijače, ako ga je čakalo kosilo ali konferenca, kjer je našel sovražnike ali zaveznike v kupijski oziru, delal načrte ali vodil boj. V trenutku pa, ko so bile kupijske zadeve uravnane, se je oglašil večni njegov klic po martiniju in sicer po dvojnim martiniju, prinesenem v velikem kozarcu, da ni izzival govorčenja.

Šesto poglavje.

V Daylightovem življenju se pojavi Deda Mason. Pojavila se je precej neopaženo. Vzprejel jo je v službo neosebno s pisarniško opravo vred in pisarniškim slugo, ravnateljem Morisonom, zaupnim in edinim uradnikom, ter vsemi ostalimi pritlikinami igralne poslovalnice nadčloveka. Ako bi ga bil prve mesece, ko je bila pri njem uslužbena, ob kateremkoli času kdo vprašal, kakšne barve so njene oči, ne bi bil mogel povedati. Ker je bila napol svetloba, je v njegovi podzavesti bival nek nejasni vtisek, da je bila temnolaska. Podobno je sodil o njej, da ni vitka, dasi v njegovem duhu ni bilo najmanjše misli o tem, da bi bila debela. Glede načina, kako se je oblačila, sploh ni imel nobene misli. Za take reči ni imel vajenega očesa, niti se ni zanimal zanje. Ob pomanjkanju vsakega nasprotnega vtisa je bil prepričan, da je bila že kako opravljena. Poznal jo je pod imenom »Mis (gospica) Mason« in to je bilo tudi vse, akoprav se je zavedal, da je bila kot stenografska hitra in natančna. Ta vtisek pa je bil povsem nedoločen, ker ni imel sploh nikakoršne izkušnje z drugimi stenografskimi in je kajpada menil, da so vse bile urne in natančne.

(Dalje sledi.)

Kupujem kože domačih zajcev, vsako množino, plačam najvišje cene. — KOBASJEVIĆ - Zagreb, Kaptol 14. 1592

Meblov. soba s posrednim vodom SE TA-KOJ ODDA. — Poizve se v vnujem da v najem. Naslov v upravi pod številko 1902.

Delavnica za leno stroko z nekaterimi stroji se skupno s steno-vnujem da v najem. Naslov v upravi pod številko 1902.

Ako si še niste nabavili

VRTNIC

iz svetovnoznane drevesnice »Teschendorff«, storite to čimprej, dokler še traja zaloga pri Ivan BREČELNIK, Ljubljana, Velika čolnarska ulica šte. 21. 2143

Enonadstr. HIŠA

z vrtom, v Rožni dolini, se prodaja. Stanovanje kupcu takoj na razpolago. — Poizve se v upravi pod šte. 2116.

Papirja

starega, primer. za zavijanje, tudi v celih polah, oddam poljubno množico. — Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod šifro »S. P. papir« do 10. aprila.

Prodaja radi selitve

2 salonski SVETILKI salon. garnituro, preprogo. Naslov pove uprava lista pod številko 2136.

Damske slavnike

kakor tudi preoblikovanje zadnje novosti, si oskrbite pri Alojziju ŠKRABAR, DOMZALE.

Elektrotehnično

podjetje A. ARHAR in drug, Spod. Šiška, Jernejeva c. 47

Prevzema vsakovrst. elektr. dela, gradnje elektrarn in instalacij ter vsakih daljnovodov po najnižjih cenah in točni postrežbi. Garancija!

2 dinamo stroja

25 in 18 KV 2 x 150 Volt, ter

2 elektromotorja

3-3 PS, 300 Volt in 17-7 PS, 440 Volt, v jako dobrem stanju. — **PRODAMO.**

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana.

Železo, ŽELEZNINO,

portlandcement, potrebščine za stavbe in pohištvo, orodje za obrtnike in poljedelce, štedilnike, vodovodne cevi, sesalke itd., priporoča A. SUŠNIK, Ljubljana, Zaloška cesta. — Velika zaloga! — Nizke cene!

Dvokolesa

Najnižja cena in največja zaloga raznih vrst dvokoles, pnevmatike in delov. Prodaja na obroke, ceniki franko.

Tribuna F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska 4.

»Opeka«

prvovrstne zidake, priporoča opekarna

»Emona« d. d.

v Ljubljani. — Tovarna na Viču (Brdo). — Pisarna v Pražakovi ul. 3, priidijce.

PRODA SE:

citre, pisalna miza, politir. miza, nizka omara, kopirna preša. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 2134.

HIŠA

z gospod. poslopjem, velikim dvoriščem in vrtom, blizu mesta in kolodvora, ceno naprodaj. — Več se izve pri A. KOVACIČ, pekarna, Tezno šte. 12 pri Mariboru.

Zabno pasto

Melodent, Odol, Elida, No, Betol, Glubs in t. d.

zobni prašek, zobno milo, usno vodo ter prvovrstne zobne ščetke, priporeča

Parfumerija »STRMOB« Ljubljana - Pod Trančo 1

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblek

ANTON BOC, LJUBLJANA Štefensborgova ul. 6/1, Glince-VIZ 43

VELIKA IZBERA

velikonočnih razglednic na debelo, papirnatih servijetov in krožnikov iz lepenke, kredenčnih čipk v trgovini I. BONAC, Ljubljana. 1984

VOZ ZAPRAVLJIVČEK

prodam ali pa zamenjam za KOLO. — Ivan Miklavčič, sedlar, Cerkije pri Kranju.

Lepe DROGE za hmelj

500 komadov, zimsko sekane, kos po 15 K, prodaja Antonija REPNIK, Vrhopolje 12 pri Kamniku. 2073

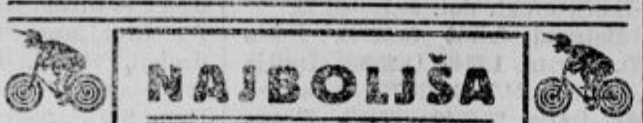
Suhe mavrobe ali smirke

kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobe jarčke.

Sever & No., Ljubljana.

SPREJME SE**Korespondenta**

ki zna razven slovenščine, srbohrvaščine tudi popolnoma nemško, italijansko ali francosko ter po močnostih tudi angleško. Ekspozitni akademiki imajo prednost. — Ponudbe pod šifro: »K. T. V.« št. 2142 na upravo »Slovenca«.

NAJBOLJŠA**„PUCH“ KOLESA**

po zelo ugodnih cenah dobite edino le pri IGN. VOK, LJUBLJANA, Sedna ul. 7

Kamgarn in štos

za moške obleke

velika izbira in nizke cene

R. Miklauc, Pri Šofur, Ljubljana

Najcenejša in

najlepša velikonočna darila

albumi — garniture za pisalno mizo itd. — pisemski papir v mapah in kasetah. — Velika izbira velikonočnih razglednic po nizkih cenah priporoča trgovina

I. BONAC — Ljubljana.

EN GROS

EN DETAIL

Vsak, kdor potrebuje nov klobuk.

naj si ga odslej kupi v bogati zalogi najmodernejših, najfinjših in priprostitih klobukov pri

Jos. Polc, nasl. A. Jamnik, Ljubljana, Stari trg. Pol ceneje kot drugje.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznanih in izdelavi v najkrajšem času.

Mnjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI Kopitarjeva ulica 6/II.

Najlepše velikonočno darilo!

Pozor!

Samo 300 Din

franko na dom!

Kovinska industrija INŽ. J. & H. BUHL, Maribor, S. H. S.

Cenik brezplačno. — Inserat priložiti. — Ako bi ne upejali, so vsakega radovedno nazaj. — Naročite takoj, ker so vama, če nam budo razumno dopustile vroditelj trajno in ugodno poročilo. — Posode držijo in sicer gornja vrsta od leve na desno bavlja se proti predplačilu po ca 2 1/2, 1 1/2 in 1 1/4 l, in spodnja vrsta po ca 1, 1 1/2, 1 1/4 l, ali na no povzetju. — premer ponve 20 cm.

Več dobrih KOLPORTERJEV

sprejme takoj podružnica »Slovenčeve« uprave v Mariboru, Koroška cesta št. 1. 2068

Mag. št. 7501—25.

2145

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje dobavo in polaganje keramitnih plošč za tlak in dobavo ter oblaganje sten z emajl. kaolin. ploščami v novi strojnici mestne električne centrale v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v Mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica št. 1, III. nadstropje.

Ponudbe bo vložiti najkasneje do 15. aprila t. l. opoldne v imenovanem uradu.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI, dne 30. marca 1925.

Oglas.

PRODA SE TAKOJ

enonadstr. gostiln. HIŠA z mesnico

pred enim letom prenovljena, trdna zidava, velike obokane kleti, že 48 let v isti posesti, pripravna za trgovino z mešanim blagom in vinom, okrog 4 oralov polja, vse v ravnini, 5 minut od hiše, zveza z vodovodom s pocinjenimi cevmi, električna razsvetljava, postaja Prevalje v Mežlški dolini, Farnavas št. 17, 5 minut od postaje, 2 minuti od cerkve; v okraju je okr. glavarstvo, sodišče, davkarja. Posredovalci izključeni. — Vpraša se v hiši.

V globoki žalosti naznanjamo, da je Vse-mogočni našo predobro, ljubljeno mamo, staro mamo itd.

Marijo Ravnik roj. Klančnik

po dolgi in budi bolezn, v 72. letu starosti, v nedeljo ob enajstih dopoldne poklical k Sebi v bolnišni življenje.

Pogreb bo danes, dne 31. marca ob petih popoldne na jeseniško pokopališče.

Sava pri Jesenicah, dne 31. marca 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Ob priliki smrti našega nadvse ljubljenega sina in brata

Ivana Žirovnika

se najiskrenejše zahvalujemo za izraze sočutja in vsem onim, ki so spremili blagega pokojnika k zadnjemu počitku, predvsem č. duhovščini, gg. pevcem, olepševalnemu društvu Rožne doline, godbi prosvetnega društva Vič-Glince in vsem darovalcem krasnega cvetja. Pokojnika priporočamo v blag spomin.

Vič - Glince, dne 28. marca 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Večje industrijsko podjetje**išče**

v svrhu propagande za živila več priletnih ženskih oseb lepega vedenja, ki so vajene samostojno delati. — Dopisi se prosijo pod šifro »Propaganda II-169« na Interreklam d. d., Oglasni zavod, Zagreb I-78.

Cvetličarna ANTON BAJEC

LJUBLJANA — POD TRANČO 2

oskrbi vsak dan sveže CVETJE, ŠOPKE in VENCE, TRAKOVE z napisi itd. točno in po zmernih cenah.

Velika zaloga

klobukov

za gospode in dečke ter vsakovrstne čepice.

Pri odjemu čez 500 Din 5% popusta!

Neverjetno! Neverjetno!

Prodajam vse manufakturno blago, kakor najfinjša češka kamgarne za obleke in površnike, sukno od najboljšega angleškega do najcenejšega (Din 38), žamet za hlače, kakor tudi hlačevino, ševjet vseh vrst, fini češki čefir, silone (od Din 14—), plavino in vse drugo po izvanredno nizki ceni in pri odjemu čez 500 din 5% popusta!

Krojači in šivilje popust pri vsaki vsoti.

EDINO PRI

IVAN KOS

Šiška, Celovška cesta šte. 2

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra c. 23

Podružnica: Gorenjsko, Srednja vas 2

Pri odjemu čez 500 Din 5% popusta!

Prometni zavod za premož d. d. V LJUBLJANI

prodaja

PREMOG**IZ SLOVENSkih PREMogOVNIkov**

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMog IN KOKS

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premož d. d. V Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 15, II.

Robert Smielowski,

arhitekt in mestni stavbenik,

LJUBLJANA :: Rimska cesta 2.

IZVRŠUJE NACRTE IN PRORAČUNE, PREVZEMA STAVBNA DELA VSEH VRST, KAKOR TUDI PRE- SOJEVANJA IN CENITVE VSAKOVRSNIH POSE- STEV POD SOLID. IN NAJUGODNEJŠIMI POGOJI

Zidna opeka

od lastne opekarnice na Viču, priznana kot najboljša kakovost, in od skladišča, OPEKARSKA CESTA šte. 18, po najnižji dnevni ceni.

Ivan Röger, ravnatelj generalnega zastopstva obče zavarovalne d. d. »Sava« v Ljubljani, javlja v svojem in imenu svojega sina ter ostalih sorodnikov tužno vest, da je njegova iskreno ljubljena soproga in skrbna mati, ozir. sinaha, svakinja in teta gospa

Gabrijela Röger roj. Payer

danes ob 1/2 4 zjutraj, previdena s sv. zakramenti po kratkem trpljenju preminula. Pogreb blagopokojnice se bo vršil v četrtek dne 2. aprila ob 1/2 4 pop. od Leonišča na Stari poti 2, na pokop. pri Sv. Krištofu v rodbinsko grobnico. Sv. maše zadušnice se bodo brale v frančiškanski cerkvi. Blago pokojnico priporočamo v prijazen spomin.

Ljubljana, dne 31. marca 1925.